AMERIKOS LIETUVIS

THE LITHUANIAN AMERICAN

No. 37-tas | Telefonas Dial 5-1094 | WORCESTER, MASS., 15-tą RUGSĖJO (SEPTEMBER) 1934 M. | Kaina 5 Centai | VOL. XVIII

PRAŠOME VISUS ATSISKAITYTI

Šį mėnesį turės buti užbaigti mokėjimai ne tik už paskutinius pristatytus "Lituanicos II-sios" įrengimus, bet taip pat už jos laikymą hangare, už darbą mechanikams, už gazoliną ir kitas išlaidas, kurios pasidarė arba dar pasidarys, berengiant lėktuvą transatlantiniam skridimui. Todel reikia butinai, kad umiu laiku pasiektų ALTASS iždą visi tam reikalui sukelti pinigai.

Šiuomi tad ALTASS valdyba kreipiasi į skyrius, kurie iki šiol dar nėra pridavę esančių jų rankose sumų, į kolonijų komitetus, draugijas ir pavienius aukų rinkėjus, prašydama juos atsiskaitytĮ su centro iždininku **ne vėliau, kaip iki 25 dienos šio mėnesio.**

Su šio mėnesio pabaiga ALTASS Valdyba nori padaryti pilną finansinę atskaitą iš visų metų veikimo ir paskelbti ją viešai, kad visuomenė Amerikoje ir Lietuvoje matytų kas ir kiek yra šį didelį darbą parėmęs, ir kaip buvo suvartotos žmonių sudėtos aukos. Taigi, meldžiam visus padėti mums šitą dalyką tinkamai sutvarkyti, pasiunčiant ALTASS centro iždininkui p. Justinui Mackevičiui (2324 South Leavitt St., Chicago, Ill.) pinigus ir galutinas atskaitas.

Amerikos Liet. Trans-Atlantinio Skridimo S-ga

Nuo Red. — Šis paraginimas vien tiktai kalba apie lietuvių komitetų aukų siuntimą "Lituanicai II", tačiau nieko neprisimena apie jos skridimą. Veikiausiai Lituanicos Antrosios Lietuvon skridimas šiemet jau nebeįvykdomas iš priežasties oro pasikeitimo ir sutrumpėjimo dienos šviesos ir dar daugiau — tai stoka prisirengimo musų jaunam lakunui Vaitkui.

Tačiau tai nepateisinamas dalykas, o aiškus "Naujienų" ir iš antros pusės — Amerikos Lietuvių Transatlantinio Skridimo Sąjungos prasižengimas. Kaip "Naujienos" taip ir Skridimo sąjunga žinojo, kad lakunui Vaitkui stoka prityrimo tolimon kelionėn ir šiemet skrist negalės, tačiau lietuvių kolonijoms tikrino, kad skris šiemet. Bet dabar kaip jau veik visi pinigai skridimo tikslui surinkta, tai atsiklausia į antro Transatlantinio skridimo komitetus — "Ar skrist šiemet, ar ne?"

Juk ir lakuno Janušausko, pirmo Lituanikos valdytojo tas pats klausimas buvo?! Tai kodel tąsyk nebuvo kreiptąsi į visokius "profesorius"—"ar skris ti šiemet ar ne?" Janušauskas skridimo sąjungos buvo atstatytas ir "Naujienos" paskelbė — naują lakuną p. Vaitkų Janušausko vietoje be jokio visuomenės atsiklausimo.

Kodel taip to dienraščio ir tos taip vadinamos ALTASS daroma pakol kas nežinoma. Vienok visuomenė rėmusį tą skridimą nori žinot kas atsitiks su jos duosniomis aukomis aukautomis tam skridimui.

Del tų Transatlantinio skridimo įvykių kitu kartu teks daugiau pakalbėt.

PRANEŠIMAS

Užsisakykit sieninius kalendorius dabar, kad gautum juos prieš šventes. Kreipkis Amerikos Lietuvio raštinę, 14 Vernon gatvės.

PABALTIJO VALSTYBIŲ SĄJUNGA BUS ISTEIGTA;

LIETUVA, LATVIJA IR ESTIJA STOJA UŽ RYTŲ LOKARNO

Rugpiučio 29-tą dieną Rygoje buvo Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybių atstovų konferencija, kuri buvo prieš 7 savaites Kaune buvusios tų pačių valstybių atstovų konferencijos tąsa. Kaip pamename, Kauno konferencijoj visos trys valstybės buvo pricipiniai susitarusios įsteigti savo sąjungą ir glaudžiau, negu ligi šiolai bendradarbiauti užsienių politikoje. Kauno konferencijoje buvo tik neaptarti vadinamieji specialųs klausimai. Tokiu specialiu klausimu Lietuvai yra jos ginčas su lenkais del Vilniaus.

Lig šiol nei latviai, nei estai lenkų smurto Vilniaus atžvilgiu niekados nepasmerkė. Jie sakydavo, kad nori su lenkais buti geruoju ir nenori kištis į lietuvių—lenkų ginčą. Lenkija yra didelė valstybė ir jie sakydavo, kad jiems su jąja yra svarbu turėti gerus santykius. Mums rodosi, kad visų mažesniųjų tautų yra bendras reikalas lenkų smurtą kuo greičiausiai pasmerkti. Reikia manyti, kad Lietuva nebutų pasilikusi neitrali, kai 1920 metais Bermonto vedamos gaujos užėmė Rygą. Juk tada Lietuva irgi galėjo nusiplauti rankas ir nepadėti latviams iš jų žemių išgrusti bermontininkus ir bolševikus. Tačiau Lietuva tada matė sau ir Latvijai pavoju iš Bermonto pusės, pavoju lygiai tokį pat, koks dabar yra netik Lietuvai, bet ir Latvijai iš imperialistinės Lenkijos pusės. Ir tada Lietuva neliko abejinga, bet ėjo Latvijai į pagelbą. Galbut, kad del tokių Lietuvos kariuomenės jėgų išskraidymo mes dalinai ir negalėjome susiburti prie Vilniaus fronto.

Dabar kurdama Pabaltijo sąjungą, Lietuva sutinka, kad mums nebutų kenkiama. Lietuva nenori trukdyti Pabaltijo sąjungos įkurimo ir ji, kiek gali, mažina savo reikalavimus ir nusileidžia.

Rygoje buvusi kauniškės konferencijos tąsa davė gražių vaisių. Rygoje visiškai susitarta visais Baltijos valstybių sąjungą liečiančiais klausimais. Išdirbtas sutarties projektas bus netrukus pateiktas visų trijų šalių vyriausybėms patvirtinti, o paskui bus susitarta del vietos, kur bus sutartis pasirašyta.

Ši sutartis pavadinta "Santarvės ir bendradarbiavimo sutartis". Sulig jąja numatomi perijodiniai užsienių reikalų ministerių pasitarimai, kurių tikslas bus sulyginti visus trijų valstybių užsieno politikos klausimas, turinčius bendros svarbos Lietuvai, Latvijai ir Estijai. Sutvarkymo principas neliečia specialių klausimų, kurių atžvilgiu viena iš trijų valstybių gali turėti ypatingą padėtį. Be to, sutartimi numatomas diplomatinių ir konsuliarinių atstovų bendradarbiavimas, prievolė savitarpyje informuotis apie tarptautines sutartis, kurios bus ateityje sudarytos su kitomis valstybėmis, ir galimumas prisidėti kitoms valstybėms. Pagaliau rygiškė konferencija išdirbo pareiškimo tekstą kuriuo susitariančios trys šalys pasižada budėti, kad santarvės ir bičiulystės dvasia plystų Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje. Taip pat pasižada imtis skatinti visas priemones arba pradmenas, kurios atitinka tą draugiškumo tikslą.

Latvių ir estų spauda sveikindamos Lietuvą, kad jos gražus sumanymas nenuėjo veltui, pabrėžė, kad dabar įvykus rygiškei konferencijai, bus padėtas Baltijos valstybių sąjungai kertinis akmuo. Nors ir ankščiau apie tokią sąjungą buvo kalbėta, tačiau ji nebuvo įsteigta, pasak latvių ir estų spaudos, del to, kad nebuvo atviro pavojaus visų trijų šalių nepriklausomybei. Apskritai, latvių ir estų spauda bei viešoji nuomonė labai patenkinti įvykusių susitarimu.

Kitų valstybių užsienio spauda irgi plačiai rašo apie Pabaltijo valstybių sąjunga. Kai kurie laikraščiai, kaip Anglų, prancuzų, italų, austrų ir kitų, atvirai sako kad Pabaltijo valstybių sąjunga buvo įsteigta, kaip tik reikalingiausiu momentu, nes neciška Vokietija yra pavojinga tų visų trijų valstybių nepriklausomybei. Jeigu gi dabar Vokietija bandytų peržengti bet kurios šių **valstybių sieną,** tai didžiosios Europos valstybės tam nepasilkų abejingos.

Rygoje buvusioje konferencijoje taip pat buvo svarstyta ir Rytų regionalinio apsiginimo ir savitarpio bendradarbiavimo pak to, vdinamo Rytų Lokarno klausimas. Čia taip pat visų trijų šalių atstovai pasisakė už Rytų Lokarno butinumą ir jo naudingumą Lietuvai, Latvijai ir Estijai.

Letuvoje rygškės konferencijos rezultatai taip pat buvo su džiaugsmu sutikti. Visų pažiurų grupės ir jų spauda reiškia didelio pasitenkinimo, kad Lietuvos iniciatyva taip svarbiu tarptautiniu klausimu nepaliko be pasėkų. Dabar ir Lietuvoje jaučiama, kad įsikurus Pabaltijo valstybių sąjungai, Lietuvos žodis tarptautinėje plotmėje bus daug svaresnis ir jai bus lengviau kovoti su išoriniais priešais, o pirmoje vietoje apvalyti Klaipėdos kraštą nuo priešvalstybinio gaivalo.

Latvija ir Estija taip pat suprato, kad Lietuvos memorandumas, kuris buvo jiems įteiktas, šių metų balandžio 25-tą dieną yra labai naudingas ir dabar kaip tik joms didžiausia proga įgyvendinti jame Lietuvos iškeltas mintis. Latvija ir Estija taip pat galutinai įsitikino, kd ir jų valstybių nepriklausomybei didelis pavojus gręsia iš naciškos Vokietijo, kuri atvirai sako, kad ateityje stengsis pagrobti Pabaltįjį. Tik Latvijai ir Estijai tas pavojus reiškėsi kitokia forma, negu **Lietuvai.**

AUDĖJŲ STREIKAS PLEČIASI; KOVA UŽ BUVĮ ARŠĖJA

Woonsocket, R. I. — Čia streiko vilnys palietė veik visus vietos gyventojus Woonsockete ir Saylesvillėj (R. I.) audėjai surengė didelius pikietavimus dirbtuvių, kur skebai dirba. Apie 8,000 streikierių ir pritarėjų apstojo Sayles Finishing kompanijos audinyčias, ir čia prasidėjo tikra batalija tarpe streikierių ir tautinės gvardijos; buvo panaduota gesinės bombos, durtuvai, ir lazdos iš vienos pusės, o iš streikierių pusės plytos. Kovoj vienas žmogus buvo užmuštas, šeši mirtinai sužeista, o apie 100 lengviau sužeista. Woonsockete nakties laike kovos distrikte vaikėzai numušė elektros šviesas nuo stulpų, išdaužė krautuvių langus, ir pasinaudodami patamsiu apvogė jas. Tautinė gvardija audėjų pikietų nebeįstengia palaužti, todel yra planuojama pasišaukt į pagelbą reguliarią kariuomenę.

Arbitracijos Taryba, kuri buvo susidarius iš audinyčių savininkų, darbininkų ir valdžios atstovų neįstengė streikierių patenkinti, todel streikas plečiasi po visą šalį; iš veik 700 tukstančių audinyčių darbininkų virš 400 tukstančių jau sustreikavo, ir dar kas dieną uždarinėjama naujos audinyčios. Ir jei taip ir toliau audinyčių darbininkai laikysis solidariškai, tai netrukus audinyčių bosai bus priversti skaityties su pastatytais jų reikalavimais.

LENKAI PASINAUDOS HITLERIO PRIEMONĖMIS

Ženeva, Šveicarijoj. — Suvienyta spauda paskelbė žinią, kad Lenkijos teismas nutarė panaikyti mažumos rasių teises, ką ir paskelbė Tautų Lygai. Kas reiškia, kad Lenkija jau atsisako pildyt Versaliaus sutartį, teikiančią saugumą tautų mažumoms.

Kaip jau žinom Lenkijos tautą, kuri skaitosi į 34 milijonus gyventojų, 40 nuošimčių yra svetimtaučiai — ukranai, lietuviai baltrusiai, ir žydai. Žydų Lenkijoje priskaitoma iki 3 milijonų. Dabar sakoma, kad lenkai rengiasi žydams "užkurt pirtį" panaudodami jau Vokietijoje išbandytas Hitlerio priemones žydų teisių suvaržymui. Hitlerio valdžia iš 600,000 Vokietijos gyventojų — žydų, vieną šeštą dalį jau išgujo į užrubežius, o likusioms dalims atėmė teisėtumą. Prie tų pačių manievrų rengiasi ir lenkai.

Lenkai ne tik vien žydus niauja. Jie savo barbariškumu yra žinomi ir kitoms tautų mužumoms. Pereitais metais jie uždarė ukrainiečių organizacijas, Lietuvių mokyklas, o šiandien jau rengiasi žydus imt "į nagą". Bet žydai nesnaudžia, jie sekantį mėnesį laikys savo kongresą, kuriame bus atsikreipta į civilizuotą pasaulį link apgynimo žmogaus teisių nacizmo epidemijoje.

Lenkai netik rengiasi žydams žmoniškumo teises atimt, jie kaip ir vokiečiai rengiasi prie savo imperialistiškų žygių į Rytus — kad pasigrobt Lietuvą ir abelnai Pabaltį, nes tais, o ne kitais sumetimais jie atsisako prisidėt prie Rytų Lokarno, kad užtikrint Pabaltmario tautų nepriklausomybę.

NRA Pasilieka Atskira Pramonės Ministerija

Hyde Park, N. Y. — Šiomis dienomis Prezidentas Ruzveltas kartu su NRA administratorium generolu Hugh S. Johnsonu pagamino planą, kuriuo NRA bus padalinta į tris departamentus: įstatymdavystės, vykdomąjį ir juridinį departamentą. Kiekvienas departamentas turės savo viršininką ir veiks betarpiai. Vykdomojo departamento viršininku numatoma paskirti gen. Johnsoną.

Šitoks NRA administratyvinio aparato pertvarkymas duoda pagrindo manyti, kad NRA dabar bus kaip ir atskira ministerija krašto darbui, ekonomijai ir pramonei reguliuoti.

Darydamas tokius pagrindinius pakeitimus Ruzveltas mano išaiškint tos įstaigos ligi šiol komplikuotą darbą ir visų atskirai veikiančių departamentų pagelba sudaryti tokią krašto prekybai ir pramonei programą, kuri vestų prie sistematiškos biznio ir bendros socialinės reformos.

Laivo Gaisre Žuvo Daug Žmonių

Asbury, Park, N. J. — Pereitą šeštadienį, netoli nuo New Jersey pakraščio, įvyko viena iš baisiausių jurinių katastrofų. Užsidegė pasažierinis laivas Morro Castle, plaukiąs iš Havanos į New Yorką. Gaisro baisenybėse ir putojančiose jurose žuvo 137 žmonės — pasažieriai, garlaivio komandos nariai ir tarnai. Vienokiu ar kitokiu budu pavyko išsigelbėti 413 žmonių. Ward Line, kuriai priklauso Morro Castle, paduoda skaičių žmonių 87, apie kitus 50 sako, kad "nėra žinios". Aišku, kad jie taip pat žuvo juros gelmėse arba gaisre.

Sovietai Atmes Japonijos Pasiūlymą

Berlynas. — Japonija per savo ambasadorių Tamekiči Ota, Berlyne, padavė sovietams pasiūlymą įsteigti 50 mylių platumo neutrališką juostą — po 25 mylias ant kiekvienos pusės Sovietų-Mančukuos sienos. Šis japonų pasiūlymas yra gudrus, nes jie nieko neprarastų, gi sovietai, kurių apsaugos susideda iš vyrų, ginklų, lėktuvų ir plieninių ir betoninių fortifikacijų, turėtų daug nuostolių. Mančukuos pusėje keliai ir gelžkeliai dar nepravesti niekur 50 mylių nuo sienos. Trumpai, japonai neturėtų nieko prarast savo pasitraukimu, bet rusai turėtų apleist apsigynimo tvirtoves, kurios pastatytos tvirtai ir atsargiai.

Tas Japonijos pasiūlymas yra apsukrus del dviejų priežasčių: pirma, delto, kad skamba labai išmintingu pasaulio opinijai, — kam nežinoma tikra padėtis ant Mančukuo-Siberijos rubežiaus; antra delto, kad rusai negali priimt tokį pasiūlymą, o jų atsisakymas gali padėt juos keblion padėtin.

8 Milijonai Gavo Darbus

Washington. — Daugiau negu 8 milijonai žmonių gavo darbą sulig įvedimo "Naujos Dalybos patvarkymo". Prezidentui Ruzveltui sugryžus iš atostogų naujos dalybos perdėtinis Donald Richberg išdavė jam raportą. Raportas parodė, kad sulig naujos dalybos plano virš 4 milijonai žmonių gavo naujus darbus, o taipgi virš keturi milijonai buvo priimta atgal į darbą per privatiškas išdirbystes pusantrų metų laiko bėgy.

Sovietams Suteikta Tautų Sąjungoj Vieta

Ženeva. — Šiomis dienomis Tautų Lygor plenumas nutarė pasiųsti Sovietų Sąjungai pakvietimą prisdėti prie Tautų Lygos. Už tą propoziciją balsavo visų valstybių įgalotiniai. Susilaikė nuo balsavimo tiktai dviejų valstybių atstovai — Portugalijos ir Argentinos. Sovietų Sąjungai, be to, suteikta atstovybė Tautų Lygos Taryboje.

Politinis ——— Skelbimas) (Politinis ——— Skelbimas) (Politinis ——— Skelbimas)

VISI GYVIEJI BUVUSIEJI DISTRIKTO TEISININKAI REMIA

OWEN A. HOBAN

KANDIDATĄ Į DISTRIKTO TEISININKUS DEL REPUBLIKONŲ NOMINACIJOS

Jie žino koks darbas, kokių patyrimų ir gabumų reikalinga. Jie pažįsta poną Hoban ir nori, kad jis butų paskirtas ir išrinktas, delto, kad jis išpildo visus reikalavimus ir turėjo reikalingą patyrimą.

Balsuokite už H O B A N Laike Kandidatų Paskyrimų Sekantį Ketvirtadienį

Jo vardas yra trečias Republikonų Kandidatų Suraše

PATYRĘS — GABUS — TEISINGAS

Jis gali laimėti rinkimuose

OWEN A. HOBAN
Septynis Metus Tarnavo kaipo Distrikto Teisininko Padėjėjas

LIETUVIAI AMERIKOJ

Philadelphia, Pa.

Rugsėjo 6 d., 1934 m., musų mieste kaip ir visoj Pennsylvanijos valstijoj, buvo pirma piliečių registracijos diena šių metų ateinantiems rinkimams. Dar pasiliko registravimui dvi dieni Rugsėjo 18-to ir Spalio 6-to, tiem piliečiams ir pilietėms, kurie dėl visokių priežasčių negalėjo ar nenorėjo šiuo pirmu laiku užsiregistruoti; tiem duota laiko padaryti paskutinėmis dienomis.

Registracijos kampanijos praužė pro visą valstiją tartum koksai "uraganas", nes vadovaujamos partijos Republikonų ir Demokratų, abi varė įtemptą kovą idant kodaugiausiai gauti balsuotojų ateinančiuose rinkimuose lapkr. 6 d. Nes kaip įžymųs didi politikai musų valstijos ir šalies sako, kad ateinančio lapkr. 6 d. rinkimai galutinai nulems padėtį dviejų vadovaujančių partijų: Republikonų ar Demokratų, valstybiniame ir visos šalies vadovavime.

Kaip žinoma daugumai šalies gyventojų, kurlink nuvedė ir nugaspadoriavo republikonai šią šalį, piliečiai, kurie buvo jau gimę republikonais, dabar keičia savo nuomones ir registruojas demokratais. Sako, visą gyvenimą buvome republikonais. Augome, mokinomes, dirbome, gulėmė, ir kėlėme, meldemes ir mitingavome visais valstijos ir šalies reikalais vis republikonų dvasioj. Pagaliaus praradome viską, namus, įdelius, taupinimus ir ant galo atsidurėmė padėty kad reikia badauti. Prasčiau negali buti, kad ir prie prasčiausios valdžios, tai-gi permainą padaryti neatbutinai reikalinga. Ir kova politikos už vadovybę musų valstijoje eina tokiu įtemptu budu, kaip niekados pirmiaus nebuvo.

Tačiaus kova labai sunki, nes republikonai budami nuo senu laikų įsigalėję ir turėdami savo tarpe turtingiausius piniguočius savo pusėj, daro viską ką gali laimėti šią kovą. Kaip p. John B. Kelley, demokratų vadas musų miesto pasakė: "Repubikonų organizacija Philadelphijoj bando pinigais nupirkti rinkimus. Bet mes parodysime jiem, kad jie rinkimų negali pavogti negi pinigais nupirkti. "Suradę klastas, mes atiduosime juos Federaliniam teisman ir pasiųsim juos kalėjiman". Tokį skundą pareiškė demokratų vadas nužiurėjęs kaip republikonai pinigais perka balsus. Tačiaus daviniai iš registravimo dienos parodė, kad demokratais užsiregistravo nesulyginamai daugiaus negu pirmiau. Proporcijonaliai imant vienas demokratas prieš mažiau negu du republikonu. Dvi ateinančios dadėtines registracijos dienos, yra tikima, persvers republikonus, o Lapkričio 6-to, demokratai laimės didžiumą balsų.

Prie šios politinės kovos už demokratiją musų valstijoje ir "Naują Dalybą" musų šaly, nemažai prisidėjo ir vietos piliečiai lietuviai. Lietuvių Demokratų kliubas, kuris vos susiorganizavo du su virš mėnuo atgal, pavarė tarpe lietuvių piliečių politišką agitaciją, kas, kaip rezultatas, Wardose 10, 13, 14 ir 15-me, užsiregistravo demokratais 342 balsuotojų. Padaryta geras žingsnis pirmyn. Nėra abejonės, kad ateinančios dvi dienos Sept 18 ir Oct. 6, padaugins nemažai lietuvių demokratų balsų. Butų patartina, kad ir kitos lietuvių piliečių grupės, kaip "Lithuanian Citizens Combine" ir "Lithuanian Citizens League" pasidarbuotų savo apskrityse toje linkmėje.

Lietuvių Demokratų klubo penktas iš eilės susirinkimas atsibus Rugs.-Sept. 29 dieną, kaip 8 val. vakare, Plasterers Hall, 1324 Melon St., Philadelphia, Pa. Prašome lietuvių skaitlingai pributi. Musų kliubas turi 128 narus. Kviečia visus.

Liet. Pil. Dem-tų Klubo K-tas

Iš Gothenburgo į Stockholmą kelionė elektriniais traukiniais ima 6 valandas per gražiąją Švediją. Ši kelionė jungia musų Atlantiko ir Klaipėdos laivų susisiekimą. Tarp Klaipėdos ir Stockholmo tiesiog plaukioja musų naujas laivas "MARIEHOLM", kelionės laikas 24 val.

IŠPLAUKIA IŠ NEW YORKO

Kungsholm ..... Rugsėjo 12
Drottningholm .... Rugsėjo 25
Gripsholm ..... Spalio 3
Kungsholm ..... Spalio 25

Kreipkitės į vietinį agentą, arba:

SWEDISH AMERICAN LINE
19 STATE ST., BOSTON, MASS.
21 STATE ST. NEW YORK, N. Y.

Brooklyn, N. Y.

Tautos vado p. Antano Smetonos 60 metų sukakties minėjimas.

Šių metų rugsėjo 7-tą dieną vakare p. A. Povilansko salėje, Tautininkų Klubas surengė vakarą Tautos Vado p. A. Smetonos 60 metų sukakties paminėti.

Pradėjus programą Tautininkų Klubo pirmininkas pranešė, kad pagerbti savo tautos vadą, tautininkai jau rengėsi nuo pereito pavasario. Tautininkai įvertindami savo tautos kulturnešius, pasiryžo p. A. Smetonai nupirkti ir pasiųsti į Lietuvą dovaną. Tapo perskaityta visų tam tikslui aukavusių vardai. Pasirodė, kad jau yra surinkta graži suma pinigų.

Perskaityta ir visiems užgyrus, pasiųsta sekančio turinio sveikinimas: PREZIDENTUI SMETONAI, KAUNAS, LITHUANIA, 60 METŲ SUKAKTIES PROGA BROOKLYNO TAUTININKŲ KLUBAS IR VISUOMENĖ NUOŠIRDŽIAI SVEIKINA TAUTOS VADĄ IR LINKI ILGIAUSIŲ METŲ LAIMINGAI SUVIENYTI VISĄ TAUTĄ SU SOSTINE VILNIUM.

SAGYS, pirmininkas
VYŠNIUS, Sekretorius

P-nar J. J. Šlikas, dovanos pirkimo ir komiteto iždininkas, pranešė, kad dovaną laivų kompanija apsiėmė pervežti dykai, ir niekur nereikės mokėti taksos. P-nas J. J. Šlikas pasakė rimtą kalbą visuomenės reikalais, ypač kreipė domę į musų spaudas (tautininkų spaudos) reikalus čia Amerikoje.

Vice Konsulas p. Daužvardis savo kalboje plačiai apibudino p. A. Smetonos nuopelnus musų tautai kaipo kulturnešio jau nuo pat jojo jaunybės dienų, ir dabar kaipo Valstybės Prezidento, sumaniai vedančio šalį į laimingesnę ateitį. Be to kalbėjo visa eilė kalbėtojų, taikindami į tą pačią temą. Kalbėjo: V. Daukšys, veteranas, visuomenės veikėjas ir rašytojas; D. Klinga, X. Strumskis, P. Danušis, K. R. Jurgėla, ir kiti.

Visi svečiai su malonia nuotaika programui pasibaigus ėjome namo.

J. Svyrunas

Philadelphia, Pa.

PASTABOS IŠ SPAUDOS

Skaitant įvairių pažiurų laikraščius, randama visokių padavimų. Skaitytojo galvoje dažnai tiek prisipildo minčių, kad net ir atsigulus nakčia tos mintys trukdo miegą ir jas sunku išblaškyti. Ar nebutų tinkamiau geriausias išrokavimas, kad lietuviški laikraščiai arba spauda girtų savo biznį, o kitų nekliudytų? Juk žmongus turi protą ir liuosą valią, kaip jo protas išneša, ten jis ims dalyvumą ir bus patenkintas. Kokius žmones pristosi, tokiu ir pats tapsi. Taigi, žmogus turintis kad ir mažiausį supratimą, gerai moka pats pasidaryt išvadas iš įvairių raštų. Vienok, apie žmogaus supratimą ir mokslą tuo tarpu nesigilinsime.

Noriu tiktai išreikšti savo nuomonę apie užsipuldinėjimus per spaudą. Jeigu vienas laikraštis ką parašo, nepatiko kitam laikraščiui, tuojaus pasirodo spaudoje, kad tokis laikraštis taip ir taip rašo. Tokis ginčas neturėtų buti. Jeigu rašytojas supranta geriau, tai gali paduoti į spaudą apie tą patį įvykį su savo išvadomis. Skaitytojas perskaitęs, pats supras kur buvo netikslumas ar klaida. Tas išmetinėjimas ir peikimas taipgi neišeina lietuvių naudai. Toks laikraščių išvardinimas veda žmones į nesutikimą, todel žmones skirstos į partijas ir paskui uždeda vieni kitiem nebutus negirdėtus šmeižimus. Todel, patys lietuviai paskui bijo viens kitą susitikt, nes jisai turi tokį ar kitokį vardą. O apie parėmimą tokio lietuvio pramonininko tai nėra ką kalbėti. Verčiau eina pas žydą, kad ir du kartu toliau.

"Amerikos Lietuvis" laiko tuos šmeižtus nuošaliai, todel skaitytojams patinka jį skaityti. Del tos priežasties, visi turėtų tą laikrašį remti.

NAUJIENA

Prieš kelias savaites, Šv. Kazimiero parapijos kunigai pradėjo važinėti į West Philadelphia, stambiai apgyventą lietuvių dalį, laikyti mišias ir sakyti pamokslus katalikams. Šioji vieta yra apie keturias mylias nuo esančios parapijos. Keleta metų atgal, kol nebuvo tiek daug apsigyvenusių lietuvių, tai šie lankydavo svetimtaučių bažnyčias sekmadieniais ir laike švenčių. Laikui bėgant, lietuviai kaikurie praturtėjo, ypač karo metu, įsigija nuosavus namus geresnėse miesto dalyse ir jau šiandien skaitoma virš trijų šimtų šeimynų, kurie gyvena pietų daly, West Philadelphia.

Svetimtaučių parapijų klebonai, pajutę, kad gana didelis skaičius lietuvių lanko jų bažnyčias, sumanė atskirti. Lietuviams įsakė kviestis savo tautos kunigą, kad laikytų mišias ir Šv. Kazimiero parapijos kunigai buvo vyskupo paskirti važiuoti ten ir kas sekmadienį atlaikyti mišias. Buvo susirasta vieta tik liglaikinai, kurią tos dalies lietuviai susirenka kas sekmadienį. Toji vieta visiems nepatinka, tai jau pradeda kalbėti apie statymą nors menkos kuklios bažnytėlės, kad visi galėtų sutilpti.

Jau įvyko pasikalbėjimas tam reikalui ir jau vieta numatyta del bažnyčios statymo. Vienok yra kliučių, nes nėra kapitalo ir komisijos. Žmonės nenori jokios komisijos arba komiteto, o be jų nėra nei dolerių. Jeigu nesusiorganizuos į naujos parapijos komitetą, tai vargiai kas bus ir nebus galima įvykdinti naują sumanymą. O dabar Philadelphijoj šiais laikais taip lietuviai organizuoti, kad net trys diktaturos lietuvių tarpe atsirado. Per "diktatorius" yra sunku prasimušt, ir kaip diktatorius diktuoja, taip turi buti. Šių vadovybių nusistymai — katalikų, pusiau katalikų jaunuolių ir tautiškų-laisvų skiriasi labai daug, visi laikosi stipriai, bet vieni kitiem laukia koją pakišt prie kiekvienos progos. Todel, pasilieka tik klausimas ar bus galima įsteigt naują parapiją.

"Balandėlis"

Rochester, N. Y.

Buvo korespondencija iš Rochesterio pasirašyta Ant. Žiemio. Buk Simonas Mocejunas piktos valios žmogus trukdęs aukas rinkti Vilniaus Baduoliams.

Tas neteisybė. Ant. Zimnickas, kuris save vadina žiemis, tik su nubukusiu protu galėjo parašyti. S. M. buvo priešingas iš draugystės kasos aukauti. A. Zimnickas verčia S. M. ašaroti, kad atitraukė duonos kąsnį, nuo badaujančių 40,000 vaikučių ir 50,000 šeimynų. Tur but ir pats A. Zimnickas mažai aukavo.

Toliaus, rašo ir save pasiaukština, buk esą, S. M. pavadinęs jį sukčium. Tai matot kaip adata išlindo iš maišo! Patarlė sako: "vagie! kepurė dega". Taip ir A. Zimnickas, pasiskubino pats pasikepti laikraštin, kad jis sukčius. O S. M. vardą žemina bereikalo.

Toliau, jis rašo, buk tautos fundo 24 skyrius perleido per savo rankas $50,000, kurių A. Zimnickas nei akimis nematė, o dabar tenka jam sukčiaus vardas pamylėt. Tai esą didelis skaudimas P. Zimnicko. Jei S. M. butų piktos valios, tai nebutų galėjęs buznio laikyti per 15 mt. O dabar ačiu mano gerbiamiem kostumieriam, kurie mane gerai žino ir nepamiršta atlankyti.

S. Mociejunas

Philadelphia, Pa.

MINĖS SUKAKTUVES

Čia, tarp Richmond dalies lietuvių, paskutiniu laiku pasklydo žinutė, kad "Padėkavonės Dienoje" "Thanksgiving Day" sukaks lygiai 25 metai, kaip Šv. Jurgio parapijos klebonas, kunigas Ignas Zimblys yra išventintas į kunigus. Sužinoję tą faktą, keleta parapijiečių pasirupino, kad sekmadienį, rugsėjo 9-tą, įvyktų susirinkimas tuojaus po sumos. Laike susirinkimo buvo aptarta kaip tinkamai paminėti šiąs sukaktuves. Susirinkime ėmė dalyvumą ne tik iš šios miesto dalies lietuviai, bet ir iš kitų Philadelphijos miesto kraštų.

K. V.

Štai, Kurie Remia "Amerikos Lietuvį"

Kaip jau žinome, Sekmadieny, Rugsėjo 2-rą, 1934, įvyko metinis Amerikos Lietuvio piknikas. Jo pasekmingumo dėliai buvo atsikreipta į visus Amerikos Lietuvio skaitytojus, kad jie pasidarbuotų praplatinime Dovanų Laimėjimo tikietukų del laikraščio palaikymo. Dabar matome, kad tas Amerikos Lietuvio leidėjų atsikreipimas į savo skaitytojus nenuėjo niekais, bet rodo pilną jų užuojautą ir paramą tame prakilniame apšvietos platinimo darbe. Už tą musų skaitytojų pasidarbavima mes nebežinome nie kaip atidėkoti.

Čia talpiname ištisą musų skaitytojų sąrašą, kurie pasidarbavo, del Amerikos Lietuvio labo praplatindami Dovanų Laimėjimo tikietukus. Štai jie:

S. Kupčiunienė, Freehold, N. J.
S. J. Janušas — Baltimore, Md.
P. Jankus ——— Wilson, Conn.
W. Geronaitis, Brooklyn, N. Y.
A. Belavich —— Kearney, N. J.
J. Sekys ——— Hartford Conn.
A. Pauliukonis, Worcester, Mass.
B. Gudelis ——— Windsor, Vt.
R. Glavickas, Worcester, Mass.
O. Butkus — Worcester, Mass.
P. Vieraitis, Jersey City, N. J.
P. Noreika — Worcester, Mass.
A. Zenevičius, Worcester, Mass.
Juozas Molis —Worcester, Mass.
J. Sutkus, Worcesteryje, 3 knyg.
J. Sakaitis — Worcester, Mass.
S. J. Purvinskas, Worcesteryje
V. Jankauskas, Worcester, Mass.
J. Kukleris — Worcester, Mass.
J. Pupka —— Worcester, Mass.
G. J. Ganis — Worcester, Mass.
M. Mazgelis — Worcester, Mass.
A. Krukonis, Worcester, Mass.
V. Arlauskas, Worcester, Mass.
F. Juozunas —— Auburn, Mass.
M. Žvalauskienė— Worcesteryje
V. Adamonis, Worcester, Mass.
J. Ramanauskas, Worcesteryje
A. Giedraitis — Oxford, Mass.
V. Adomaitukas, Worcesteryje
M. Bruožis — Worcester, Mass.
F. Law ——— Worcester, Mass.
J. Lendraitienė,— Worcesteryje
A. Degutis — Worcester, Mass.
A. Jakaitis — Worcester, Mass.
J. Lukosevičius, Worcesteryje
E. Krilavičia, Worcester, Mass.
J. Subačius —— Hudson, Mass.
A. Anužis ——— Paxton, Mass.
A. Juška ——— Gardner, Mass.
B. Kamandulienė, Worcesteryje
Walter Putis—Worcester, Mass.
P. Bagužinskienė, Worcesteryje
P. Račila —— Worcester, Mass.
J. Metrikas — Worcester, Mass.
J. Stanislauskas, — Bridgeport, Connecticut
V. Leonavičius — Worcesteryje
P. Jogminas —Worcester, Mass.
J. Uždavinis — Haverhill, Mass.
J. Kiela —— Worcester, Mass.
J. Cheras — Worcester, Mass.
F. Stakeliunas — Worcesteryje
J. Bartušienė, Worcester, Mass.
J. Bagočiunas Mt. Pleasant, Pa.
F. Grigaitis — Worcester, Mass.
J. Vieraitis,— Worcester, Mass.
A. V. Dailyda, Worcester, Mass.
A. Keršis —— Worcester, Mass.
J. Pašakarnis, Worcester, Mass.
J. Zdanavičius, Worcester, Mass.
J. Černius,—— Worcester, Mass.
J. Bliudžius,— Worcester, Mass.
A. Bingelis,— Worcester, Mass.
G. Bagdžius — Worcester, Mass.
J. Degesiunas, Worcester, Mass.
J. Leonavičius, Worcester, Mass,
P. Lengvinas, Worcester, Mass.
S. Dajutis — N. Grafton, Mass.
F. Kašėta — Worcester, Mass.
A. Laukaitis, Worcester, Mass.
K. Kriaučiunas,— Worcesteryje
V. Kužiunas, E. Calgary, Alta, Canada
P. M. Junas, Northgate, North Dakota
J. M. Tumavičius —— Jamaica Plains, Mass.
K. Gaubas — Philadelphia, Pa.
J. S. Galutis — Baltimore, Md.

Dr. Shawmut—
PRANEŠA
Pradedant rugsėjo 8-tą dieną, mes prašalinsime kainas iš musų skelbimų, bet — tos pačios —
ŽEMOS KAINOS
PASILIKS VISOSE ŠAKOSE
Moderniško Dantų Taisymo
DIRBTINI DANTYS $12.50 — TILTELIAI — KARUNĖLĖS gant ar šaldant Ištraukimai mie- 50c
Slaugė Patarnautoja
Sutaupysit Daug Dolerių pas
DR. SHAWMUT
DENTIST, INC.
536A MAIN ST. Dial 2-6810
Brooklyn Office, 172 Main St.
Pittsburg Office, 410 Main St.

JEIGU AŠ BUČIAU LAIŠKANEŠYS

(Trys Sutvarkytos Meilės)

Jeigu aš bučiau
laiškanešys —
aš
nustatytos
Išnešiojimo vietos
nedabočiau, —
kam
kas
reikalinga
atnešti —
žinočiau.
Tau,
motule,
kuri
sunaus
per dienas
raudi —
po mano
atsilankymo
diena
pasidarytų
nebeskaudi.
Tau,
mergele,
kuri
ištikimybe
bernelio
abejoji —
po mano
atsilankymo
pasidarytų
smagu
ir
lengva.
Tau,
berneli,
kurį
vėjavaikė
apgavo —
butų
vėl
linksma,
smagu...
Aš savo
ranka
visus
tuos laiškus
parašyčiau —
ir jais
laimingus
širdies
kentėtojus
visur
padaryčiau!

Arėjas Vitkauskas
Chicago, Ill., 1934 I. 27 d.

KIAULIŲ MILTELIAI...

Aš girdėjau sakant ponią:
"Ar čia imti pieno vonią,
kad pilnesnė kiek palikčiau,
kad be gėdos susitikčiau
aš kitas vienodas ponias?."...
"Kam čia, ponia, imt vonias?"—
aš mielai jai atsakyčiau,
jeigu dar ją pamatyčiau:
"Pienas tinka ir išgerti —
imk miltelių kiaulėms šerti!..".

Arėjas Vitkauskas

Trumpos Žinutės

— Nežinomi priešvalstybiniai gaivalai šiomis dienomis ant Klaipėdos krašto direktorijos rumų iškabino hitlerininkų vėliavą. Tai pastebėjusi policija vėliavą nukabino. Policija ištyrė, kad šią vėliavą tikrai iškabino Klapėdos hitlerininkai, nes ji yra pagaminta Vokietijoje. Piktadariai kol kas dar nesusekti.

— Neseniai Lietuvoje lankėsi ir ilgesnį laiką viešėjo žymus Čekoslovakų žurnalistas dr. Straka. Čekas žurnalistas gerai pažino Lietuvai Lenkijos padarytą skriaudą ir hitlerininkų ankstyvesnį veikimą Klaipėdos krašte. Jis taip pat dalyvavo pirmoje Lietuvoje jurų dienoje. Čekų spaudoje dr. Straka parašė visą eilę Lietuvai skirtų straipsnių, kuriuose rimtai ir pamatuotai įrodinėjo, kad Vilnius turi buti sugrąžintas Lietuvai, nes kitaip Rytų Europoje jokiais paktais nebus apsaugota taika. Paskutiniai užsieniškių žurnalistų viešėjimai Lietuvoje plačiai nuskambėjo užsienių spaudoje. Jie visi mato daug gero ir grožio jaunoje Lietuvos respublikoje. Savo straipsniuose užsienio žurnalistai daug kur Lietuvą stato visiems sektinu pavyzdžiu

— 1923 metais lenkai iš Vilniaus buvo ištrėmę didelį lietuvių veikėją Vilniaus vyskupą Matulevičių. Vėliau jį Popiežius buvo paskyręs jo atstovu Lietuvoje. Vyskupas Matulevičius Lietuvoje yra labai gerbiamas ir skaitomas vienu didžiausiu Lietuvos vyrų. 1927 metais vyskupas Matulevičius mirė. Ligšiol jis buvo palaidotas Kauno bazilikos kryptoje. Dabar Marijampolės marijonų kongregacija nutarė vyskupo Matulevičiaus kuną iš Kauno nuvežti į Marijampolę ir ten jį palaidoti. Mat Matulevičius buvo ir vienas didžiausių marijonų. Vilkaviškio vyskupas Karosas tam sumanymui pritarė. Netrukus bus iškilmingas vyskupo Matulevičiaus kuno lydėjimas iš Kauno į Marijampolę.

— Kauno senamiestyje yra labai siauros ir ankštos gatvės, kuriomis eina didelis susisiekimas su užmiesčiu. Gatvėse susigruda toks didelis keleivių ir vežimų skaičius, kad sunku praeiti nesusistumdžius. Tą patį Kauno miesto savivaldybė jau mato kelinti metai. Savivaldybė taip pat jau seniau buvo iškėlusi susikimšimo pašalinimo klausimą. Manoma, iš Kauno senamiesčio per Nėrį į priemiestį Vilijampolę iškasti tunelį. Toks tunelis manoma pradėti kasti jau netrukus. Jis kaštuos arti milijono litų. Tikimąsi, kad prie tunelio kasimo darbų gaus darbo nemažai Kauno miesto darbininkų.

— Rugpiučio 2-tą dieną, skraidydamas ties Kaunu labai tragingai žuvo Lietuvos aero klubo civilinis lakunas Vaclovas Juodis. Gelbėdamas lėktuvą, jis pats su parašiutu iš lėktuvo šoko tik tuo laiku, kai jau lėktuvo išgelbėjimas buvo visiškai beviltiškas. Jis buvo 28 metų amžiaus ir bebaigęs Lietuvos universitetą, studijavo inžineriją. Laduotuvės buvo labai įspudingos rugpiučio 28 dieną.

LIETUVIAI!
SKAITYKITE ir PLATINKITE AMERIKOS LIETUVĮ

Lietuvos Prez. Biografija

(Tęsinys)

Savarankiško gyvenimo pradžioje Jonui, nežiurint jo darbštumo, sumanumo ir ištvermės, gana nesisekė. Didžiausias pagrindas ukiui ir pagelba darbams buvo arkliai. Pirmaisiais keleriais metais Jonas buvo jų perleidęs per rankas ligi 12-kos — vis pirkdavęs — ir visi tie tai pastipdavę, tai jam juos pavogdavę. Ir jis vėl likdavęs be arklio. Vieną kartą nusipirkęs jis netolimam miestely palaikį kuinelį už 5 rub. — toks dvesena jis buvęs, kad kelioliką kilometrų reikėję jį vesti ištisas dvi paras. Jonas šiaip taip jį atvedęs, bet nauja nenumatyta bėda: ateina kažkoks svetimas iš tolimesnės apylinkės žmogus su kaimo seniunu ir atima tą arklį. Pasirodo, buta jo vogto. Pagailo seniunui nusiminusio niekuo nekalto Jono. Pasisiųlė drauge su juo eiti pas tą ukininką, iš kurio vogtas arklys buvo pirktas. Nuėjo į jo ukelį atsiimti sumokėtų penkių rublių. Ukelis menkas, trobos aptriušę, stogai kiauri, tvoros nebestačios, bet gulsčios, ir tik tų likučiai; perkaręs šuo vos kojas bepavelka mėšlinam kieme, kurio gale menkutis apšepęs vežimas ir jo ratai išlaužytais stipinais. O gryčioje didžižausias skurdas; vaikai nuplyšę, išbalę. Seniunas liepia Jonui imtis atpildui vertingiausią rastą pirkioje turtą — senas duknapalaikes. Jonas, pats nedaug kuo turtingesnis, tik kai del namų tvarkos rupestingesnis, švaresnis ir nagingesnis, nors tie 5 rub. ir jam buvo didelis pinigas, pažiurėjo, tik pažiurėjo, mosterėjo ranka ir sako seniunui:

"Einam, tegu jį Dievas — kur čia paskutinę šilumą iš tokių skurdžių imsiu. Ar aš dušios neturiu, ar ką".

Taip ir grįžo Jonas namo, atsisakęs teisėto atlyginimo, nors jo ir labai laukė visa šeima; pagailo, mat, dar didesnio už jį vargo.

Lietuvoje katalikuose, vargšą sušelpti, ligonį aplankyti, numirėlį pašarvoti, palaidoti — pirmieji geri darbai. Jonas Smetona ir čia visą gyvenimą buvo pirmas: miršta kas vargingesnis — neturi šeima nė grabui padaryti — žiurėk, Jonas jau dykai grabą iš savo lentų sukala, gražiai nuoširdžiai apgieda, namiškius, kaip moka, apramina, paguodžia, į kapus palydi, dar ir duobę iškasa, norėdamas duobkasių skatikus sutaupyti. Sako, dykai padaręs per 90 grabų.

Bet ir jo žmona, Julija, busimojo pirmojo Lietuvos Prezidento motina, neatsilikdavo humaniškume nuo savo geraširdžio vyro. Antai kartą, giliąją žiemą, Jonas radęs miške, po medžiu pritupusią ir baigiamą užpustyti sniegu, kuone į rago kaulą užšalusią moterį ir dar su mažučiu kudikiu ant rankų. Pasirodo, kudikis buvo susirgęs rauplėmis. Motina nešusi jį, gal pas gydytoją, gal pas gimines. Atėjus vakarui, prašiusi kelių ar keliolikos pakely ukininkų priimti ją su vaiku nakvynėn, bet visi, patyrę kuo kudikis sergąs, kaip nuo raupsuotųjų, uždarė prieš ją duris, bijodami užkrėsti save ir savo šeimas. Taip ir nutarusi ji pernakvoti miške, pušynuose, kur ji butų, nė ryto nesulaukusi, drauge su kudikiu, Dievui sielą atidavusi. Jonas Smetona nepažiurėjo į ligą, nepabūgo pavojaus užsikrėsti; priešingai, juo labiau pagailo jam kudikio ir vargšės moters. Jis matė tik jo pagelbos reikalaujančias, bet jau nė prašyti nedrįstančias žmogystes. Ir jis įsisodino į savo šlajutes moterį su rauplėtu kudikiu ir atvežė jas tiesiai į savo namus, kur buvo jo mylima, dar jauna žmona ir taip dar maži sveiki vaikelai.

Nepabugo rauplių Jonas, bet nepabijoje jų ir jo žmona, taip pat labiau už viską mylinti savo vaikučius. Ir štai, neturėdami ir nežinodami jokių profilaktikos priemonių, jiedu apnakvindina pas save tą šiurpulingąjį miško radinį, ne tik tai nakčia, apnakvidina, bet ir pasilaiko pas save ilgesniam laikui, ligi išgys (ar numirs) ligonis. Ir kas? Mergaitė, atšildyta Smetonos ir jų prižiurėta, pasveiksta, tačiau pati gailiaširdė Julija ir viena jos dukrytė užsikrečia ir suserga. Laimei, silpnai. Matyti, Apvaizda norėjo tuo atsilyginti už pasiaukojimą Dievo meilės ir žmoniškumo dėliai.

Jonas Smetona budavo pirmas žmogus ne tik laidotuvėse, bet ir krikštynose. Jis visada mielai sutikdavęs ne tik kaimynams ir pažįstamiems, bet net ir tolimesniems nepažįstamiems buti jų vaikų krikšto tėvu, o prašomas budavo labai dažnai del to, kad visoj plačioj apylinkėj buvo gerai žinoma, jog Jonas Smetona toks krikštatėvis ir kumas kuriam nereikia kelti jokių, skatiką išnešančių bališkų, čestavonių.

Savo parapijos bažnytėlėj Jonas buvo iš vienas pirmųjų žmonių, stovinčių vis arti kunigo ir altoriaus, giedorius, garbingas bažnytinių insignijų nešiotojas per procesijas ir kitas iškilmes. Jis buvo netgi savo bažnytėlės mecenatas — puošėjas — sutaupęs visą 10-tį rublių — pasidirbdinęs savo bažnytėlei vėliavą su Šv. Jonu Nepomuku, kurį nupiešęs kažkoks sodžiaus menininkas visai panašų, sako, į patį aukotoją, tiktai su barzda. Toji vėliava ir dabar dar tebesanti šilų bažnytėlėj ir, be abejo, netrukus ras sau vietą bažnytiniame Lietuvos muziejuje.

Iš prancškonų gautas mokslas nenuėjo vėjais: Jonuose visada galėjai rasti vieną kitą lietuvišką kygą, o tų laikų didžiojo Lietuvos kulturintojo ir dorintojo vyskupo rašytojo Motiejaus Valančiaus knygos buvo mėgiamiausia Smetonų lektura. Iš Valančiaus raštų Jonas, o drauge ir visa jo šeima, tarp kitko, įsitikino, kad nesą ko bijoti jokių vaiduoklių, nes jų nesą išviso ir nesą ko tikėti jokiais burtais, nes jie nieko nei pikta, nei gera negali niekam padaryti.

Dar viename dalyke gražiai atitiko Antona Smetonos tėvai vienas kitą. Abu buvo taikaus budo, nepikčiurnos ir visą amžių gražiai tarp savęs sugyveno, niekada nesusibarę, nesusipykę. Beje, šeimos tradicija prisimena du susipykimu Jono ir Julijos Smetonų. Jie itin pobudingi.

Pirmas: Jonas labai mėgęs lakyti trušius, jie jam atrodę ir gražųs, meilųs gyvylėliai ir, be to, itin naudingi: iš jų kailelių jis siuvo sau ir savo vaikams kepurėles žiemai, o jų mėselė budavo šventėms gardus kuklaus jų menu paįvairinimas. Motina, šiaip visame kame sutinkanti su vyru, šiame viename dalyke nesutikdavusi, ji labiau bevelijusi vištas, o per trušius negalėdavusi jų daugiau laikyti. Kadangi viršus buvo vyro, tai, kantrybės nebetekusi, Julija kartą ėmusi ir užmušusi vieną trušį. Tik užmušusi — ir jo pagailėjusi. Sužinojęs tai jos vyras ir sako, visai ramiai:

— Sakiau, kad nepyk.

O ji tokiu pat budu atsako:

— Sakiau, kad jų nelaikyk.

Tuo ir baigėsi visas šis barinis. Viso to išdava ir galutinis finalas buvo visiems, ypač vaikams, džiaugsmingas: užmuštas trušis buvo išvirtas ar iškeptas, ir vaikai turėjo labai skanios, švelnios, minkštos mėsytės (mėsa buvo tada gana retas brangus dalykas).

Antras susipykimas buvo toks: pradedant kirsti rugius, vienas miestelio žydas visada vežiodavęs po laukus degtinės darbo pradžiai pasmaginti. Jonas, kaip ir visi Smetonai, šiaip visada blaivus, negeriąs, kartą ėmęs ir nusipirkęs tos žydo degtinės; nusipirkęs ir pasigėręs tiek, kad čia pat sumigęs. Kada į pavakarę visi žmonės kaimynai grįžę iš laukų namo, Jonas ir palikęs lauke nakvoti. Grįžęs tik vėlai naktį, ir žmona ėmusi jį skaudžiai barti. O jis užuot skerečiojąsis ir šukavęs, kaip visi girtuokliai, ėmės jai gailiai skųstis:

Tu, žmonel, girdi, turėtum mane nebarti ir niekinti, bet tokią sunkią ir nemalonią valandą užjausti ir užsistoti.

Ir jam pačiam, girdi, esą skaudu ir gėda prieš vaikus ir žmoną. Žmona turėtų jį nuo tos gėdos gelbėti... žmona suprato ir nutilo. Tai ir buvo antrasis barnis. Daugiau jų nesibarta nei ginčytasi nebuvę.

Jono teisingumą žinojo visa plačioji apylinkė. Ir jis dažnai budavo kviečiamas buti taikingu savybės teisėju susivaidijusiems kaimynams. Užulėnų ir apylinkės moterėlės, susitaupiusios kiek skatikų už parduotus kiaušinius ar surius, bijodamos del kurių nors priežasčių laikyti pinigus pas save, namuose, o bankų dar nežinodamos, nešdavosi savo pinigus palaikyti iki pareikalavimo Jonui Smetonui. Moterėlės nešdavusios jam palaikyti pasaugoti savo sutaupytus sidabriukus bei auksinukus ir kada jų prireikdavę — atsiimdavusios be mažiausių nesusipratimų.

Antano tėvai labai žiurėjo taip pat tvarkos ir švaros namuose ir aplink namus. Smetonuose, vos jie tik įsikurė savarankiškai, apie gryčią tuojau buvo užveistas vaisinių medžių sodelis, kuris visada buvo dailiai aptvertas; taip pat buvo prie pat trobos, lietuvišku papročiu, ir gražus gėlių darželis.

Visuotinu papratimu lietuvių ukininkų šeimose tais laikais beveik visur visi valgydavę iš vieno bendro bliudo — Smetonuose gi kiekvienas valgęs iš atskiro savo indo.

Budamas žmogus nagingas, Jonas pats savo rankom pasistatė visus savo trobesius, pats darėsi sau namų baldus, vežimus, ratus, šlajas ir visus kitus ukio įrankius, išmokydamas to ir savo paaugančius sunus.

Jonui Smetonai pradėjo geriau sektis tik nuo to laiko, kai jis gavęs iš vieno kalvio išlaikyti jo kumelaitę su sąlyga, kad visas iš jos gautas prieauglis busiąs Smetonos. Iš tos kumelaitės jis gavęs 7 kumeliukus; vieną kitą pardavęs, kitais pats dirbęs. Tatai jam nemažai padėję įsigyventi; po to, jis prie gautų iš tėvo 5 ha. prisipirkęs dar tris. Tada jam augo jau septynetas vaikų, tai visai jo šeimai nebuvo dar nė po 1 ha žmogui. Šiek tiek įsitvirtinęs, Jonas ėmėsi verstis miško prekyba: jis pirkdavęs iš kunigaikščio Radvilos po truputį miško ir jį paskui nuo savęs išparduodavęs. Tai jam sekėsi, ir jis netrukus išsinuomojęs dar visą valaką žemės, o jau prieš pat mirtį buvo bemanąs pirktis net kelis valakus, tik mirtis suardžiusi tą jo sumanymą. Iš skurdžiaus žbun ž,an.šlnŲtsė jo sumanyą. Mirdamas palikęs žmonai ir vaikams jau gerai aprupintą ukį, gražų išteklių grudų, gerų rubų ir kitokios mantos. Iš skurdžiaus — savo darbu, sumanumu ir ištverme pasidarė gana pasiturįs ukininkas.

Beje, per 63 metų sukilimą, Jonas, kaip rimtesnis ukininkas, sukilėlių valdžios buvo paskirtas rekvizicijų prievolės prižiurėtoju. Kadangi Užulėnų kaimo ukininkai buvo iš viso nepasiturį žmonės ir kadangi tasai sukilimas, vadovaujamas daugiausia nutautusių dvarininkų, nebuvo perdaug populiarus lietuvių valstiečiuose, tai žmonės nelabai skubėję su tomis rekvizicijomis, o Jonas jų nevertė, nespyrė. Sukilėliai palaikę tai Jono kaltybe ir pririšę prie žardo, tris dienas taip jį išlaikę, grąsindami net pakarti, jei rekvizicijos nebusiančios suneštos. Tada žmonės jo pagailėję (jo žmona buvusi tada neščia) ir sunešę reikalaujamąją pyliavą; Jonas buvęs paleistas. Tačiau toks neteisingas ir žiaurus su juo pasielgimas nesukėlė Jono širdy jokios neapykantos sukilėliams. Priešingai, kada sukilimas buvo rusų žiauriai numalšintas, Jonas gražiai aptvarkė, aptaisė sukilėlių kapus savo apylinkėj (nors tai ir buvo laimėtojų rusų uždrausta ir baudžiama), visą laiką pats prižiurėdavo ir netgi kelis kryžius jiems pastatė.

Po kurio laiko Jonas buvo išrinktas kaimo seniunu ir, eidamas tas pareigas, taip pat gražiai pasižymėjo: jo pastangomis žmonės ėmę itin dregnoje savo apylinkėje griovius kasti, ligi tol visai blogus kelius taisyti. Žodžiu, busimojo Valstybės šeimininko ir tvarkytojo tėvas irgi jau pasirodė tikras savo apylinkės šeimininkas ir tvarkytojas. Nors Jonas Smetona ir buvo seniunas ir jau stambesnis, pasiturįs ukininkas, neišpuiko — jis visą gyvenimą išliko neišdidus ir visiems malonus žmogus; su kiekvienu mielai kalbėdavos, kiekvieną reikalaujamo užuojautos bei pagelbos, priglausdavo ir globodavo. Mirė jis gana anksti — 1886 metais, Antaną palikdamas dar visai jauną, vos tik pradėjusį eiti pradžios mokslus. Mirdamas įsakė žmonai Antaniuką ir toliau mokyti.

(Daugiau bus)

JUODAS LAPAS AMERIKOS LIETUVIŲ ISTORIJOJE

Jei tu matai, kad kas blogai daro ir tu tyli, tai tavo tylėjimas yra nusikaltimu prieš visuomenę. Tavo sąžinė liepia balsą kelti, ir tu jos neklausai. Tu esi nesąžiningas bailys.

Jei tu matai, kad kas kilnius darbus dirba kulturos — apšvietos dirvoje, ir sąmonina liaudyje tautinius savitus susikristulizuoti ir tu neprisidedi, neateini jiems talkon, tai tu musų atgimimo istorijoje juodąjį puslapį padarai.

Jei tu matai, kad kas musų meninius tautinius reikalus paverčia paprastu privačiu kromeliu, ir tu pasineri rezignacijoj ir nusiminime garsiai neprotestuodamas, tai tu pats ant savęs meti juodą šešelį, nes tykai saujelę abrako pasisemti iš to paties tautinio kromelio. Pateisinimui savo sąžinės, kuri tave bara, sakai: "jei jiems valia, tai valia ir man!" — Ar ne?

Kaip toli klajoklių takais eidami, mes nueisime?

Tik žvilgterėk atgal, ir pasidairyk į šonus ir į priešakį, tai pamatysi aiškiai, kad musų beveik visos įstaigos, kurios sau už tikslą turėjo sąmonyti liaudyje tautinius savitus — subirėjo! vieton susikristalizuoti. — Ar ne?

Kas gi tad reikia daryti, kad sustotumem beklajoję ir eitumem į tikrąjį kelią, kuris nuvestų į bendrą ir sutartiną darbą, visos tautos narių naudai? Reikia dirbti nevien gyvu žodžiu ir raštu, **bet ir organizuotai — turint numatytą iš kalno planą.**

1) Štai **Amerikos Lietuvių Daktarų Draugija** jau beveik nuo dvidešimts penkių metų (25 m.), kaip eina tiesiu keliu — pleningai ir nešuntakiais, vesdama, mokindama ir sąmonindama tautos narius **sveikai ir ilgai gyventi.** Nors negarbingų pasikęsinimų nemažai buvo. Vieni stengėsi, kad lietuviai gydytojai, katalikiškai gydytų; kiti, kad bolševikiškai. Prieita net prie to galutinio rubežiaus, kad gydytojams mėginta uždaryti burnas — (skaityk "Draugo" n-y 110, 146, š. m.) grąsinimais, kad praras praktiką tarp lietuvių; žodžiu, mėginti pauperizuoti — neišdegė! Tai vargšai tie musų katalikų vairo vadai!.. Mat, jie mano, kad lietuvis gydytojas, vien tik iš katalikų lietuvių pragyvenimą daro! Bet Amerikos Lietuvių Daktarų Draugija drąsiai ir nesvyruojančiai kaip ėjo gydytojo pareigas taip ir eina, lygiai patarnadama visiems lietuviams, neatsižvelgdama į jų politinius ir tikėjimiškus įsitikinimus. Ir jųs gerbiami laikraščių skaitytojai matot, kad "Sveikatos Skyriai" kaip buvo vedami, taip ir tebevedami, ir kas nori buti sveiku ir ilgai gyventi, gali duosniai pasisemti žinių iš "Sveikatos Skyriaus" tilpstančių laikraščiuose.

2) **Štai Laisvamanių Etinės — Kulturos Draugija,** kuri birželio mėnesy, š.m. iškilmingai atšventė pirmą dešimtmetį savo gyvavimo sukaktuves. Apie tos draugijos nuveiktus ir veikiamus darbus nėr ko čia paantrinti, nes plačiai lietuvių spauda pranešė, ir tieji, kurie norėtų dar plačiau dasižinoti, lai įsigija "Laisvąją Mintį" organą, Laisv. Et. Kult. Dros., Kaunas, Aguonų gatvė N. 8, Lithuania.

3) Štai Amerikos Lietuvių Studentų rėmimo fondas prie SLA. kurį globoja Apšvietos komisija. Desėtkas ačiu tam jaunuolių fondui nes jis turėjo progą laimingai užbaigti savo pasirinktas profesijas mokslo šakoje. Nors dar galutinai tas fondas per apsileidimą Apšvietos komisijos nesutvarkytas, bet jis žadantis musų lietuvių gyvenime sulošti didelę rolę. Nepamirškim, kad gražiai išauklėtas jaunimas, tai Lietuvos ir lietuvių ateitis. Tai druska, kuri neduoda kunui sudrunyti — suputį.

4) **Štai: T.M.D. (Tėvynės Mylėtojų Draugija).** Jau tris sykius krizį pergyveno ir šį sykį užsirašius buvo į juodąjį lapą Amerikos lietuvių istorijon; bet štai ačiu dviem sunams lietuvių tautos (A B. Strimaitis ir Vasil) T.M.D. atbudo ir stveriasi darbo. Apsileidimo ir tinginio dievaičiai nugalėti, kurie buvo pradėję dantis su šupuliukų bekrapštyti ir juoktis iš Amerikos lietuvių kulturinio apšvietos darbo.

5) **Štai: S.L.A (Susivienijimas Lietuvių Amerikoje).** Priešai, kurie nenori matyti vieningos tautos, kurie dieną ir naktį nemiega, o galvoja kaip sudraskyti organizuotą kuną, tikslu, kad galėtų valdyti ir iš to naudoties Neliautinai kęsinasi Amerikos išeiviją padaryti juoduoju lapu lietuvių tautos istorijoje. Bet vargšams nesiseka. Jų visos pastangos vėjais nueina; ir tautos nariai ir blaškomi ir draskomi — visgi tvirtai ryšyje laikosi. Nors palyginamai nedideliame skaitliuje, sulyginant lietuvių išeiviją Amerikoje su kitais. Tik (15,000) penkiolika tukstančių organizuoto kuno. O turėtų buti mažumažiausiai (150,000) šimtas penkios dešimts tukstančių, bet čia kaltos aplinkybės ir mes patys, tačiau didžioji pusė kaltybės puola ant musų vairininkų ir ant Pildomosios Tarybos.

"Tėvynės" n-y 26 šių metų ant 6-to puslapio randasi straipsnelis: "Perskaityk —Pasvarstyk".

Žinau, kad eiliniai SLA. nariai daugumoje skaitė tąjį straipsnelį, bet musų lyderiai, tai klausimas, ar turėjo progos atydžiai perskaityti; nes paprastai jie neskaito. Eiliniai SLA. nariai daugiau žino kas dedasi kuoposna, neg prie vairo stovintieji, (bentgi iki šiol taip buvo). Apšvietos — Kulturos darbai jiems nerupėjo ir per dvidešimts metų nieko neveikta. Musų Susivienijimo vairo vyrai tik erzina—pjudo; skirstė į gerus ir blogus narius; skaldė kuopas; daužė su policijos pagelba delegatų galvas, kurie nenorėjo pasiduoti ponų Pildomosios Tarybos sauvaliai. Tuom pačiu laiku kada nariai tarpe savęs vaidus kėlė, tai Pidomoji Taryba spekuliavo Susivienijimo pinigais ir šiandien SLA. beveik atsidurė ant kranto bedugnės.

Detroite atsibuvęs Seimas, padarė tai netvarkai galą. Naujai išrinkta SLA. Pildomoji Taryba kupina naujų pasiryžimų ir darbuotės Susivienijimo naudai; o podraug ir visos išeivijos.

Apart pasiryžimo padvigubinti prirašimui naujų narių; dar reikia surasti budą prirašytus ir ilgesnį laiką buvusius narius palaikyti geram stovy, kad jie netaptų suspenduoti arba ir suvis išbraukti iš eilės narių. Iki šiol it tyčia niekas galvos neskaudino, kad nariai dideliu skaitliu isibraukdavo iš SLA. Kaltininkų aš čia neieškau, rodos, kad mes visi (SLA. nariai) esam kalti. Sykį prisirašęs ir tapęs SLA. nariu, privalai juomi ir pasilikti iki gyvos galvos. Žinoma suspendavimas ir išbraukimas narių iš SLA. eilės, daug priklauso nuo Pildomosios Tarybos ir nuo kuopos valdybos. Kaip Pildomoji Taryba, taip ir kuopų valdybos iki šiol buvo labai indiferentiškos link palaikymo geram stovyje narių. Į tai turėtų buti daugiau domės kreipiama.

Pildomosios Tarybos nariai nesupranta ar nenori eiti ant jų pečių uždėtas tiesiogines pareigas.

Pavyzdin paimkim Daktarą — Kvotėją: Jis apmokamas ir jam dar priduota Sveikatos Komisija iš trijų gydytojų, o jis į 2 metu nesugebėjo nei vienos dienos padaryti kuoposna sveikatos dienos vajaus. Tuom tarp neapmokami ir nereitai dar boikotuojami, su tikslu pauperizuoti lietuvį gydytoją. **Amerikos Lietuvių Daktarų Draugija** netik per visus lietuviškus laikraščius veda "Sveikatos Skyrių", bet dar sykį į metus surengia Sveikatos savaitę dykai. Ką gi veikia musų tos vienintėlės didžiulės organizacijos Daktaras-Kvotėjas, kuris gauna nuo organizacijos nuo SLA. riekelę pyrago apteptą sviestu ir apklotą storu skilandžiu?

Ką veikia musų Apšvietos Komisija? Musų vice-prezidentas, ir t.t., kuriems irgi pyrago riekelė per Seimus yra suteikiama? Ar ne?!

Prie užbaigos noriu dar štai ką pasakyti:

1. Neužilgo turės įvykti Pildomosios Tarybos posėdis, tame posėdyje gal Pildomoji Taryba svarstyt kaip iki šiol kad svarstė, apie kelionės išlaidas ir kam kiek mokėti?

Štai patarimas p. Prezidentui ir Sekretoriui. Delko nepareikalauti pleningo darbo sekantiems metams nuo ponų Komisijos narių — Daktaro Kvotėjo ir Sveikatos Komisijos; Apšvietos Komisijos ir t.t.? Pildomoji Taryba turėdama po rankai darbo planus, galėtų patobulinti arba netikslus atmesti, o kas butinai reikalinga, tai tuojaus kunyti.

Šiais keliais eidami įeisime į tikrąjį kelią ir liausimes bevaikščioję klajoklių šunkeliais, ir tuom išvengsime Juodojo Lapo musų Išeivijos Istorijoje.

Dr. A. L. Graičiunas,
38-to Seimo Delegatas

MOTERŲ SKYRIUS

Kavalierius de Propiac sako: Nejautri moteris tai gamtos klaida. Moterų malonumas, kaip pienas, surugimui pasiduoda.

Montesguieu sako, kad moterų draugystė gadina papročius, bet lavina skonį.

Mouchot sako: Moterys labiausiai kilančios prieš vyrų despotizmą, esą paprastai tos, kurios daugiausiai liuosybe pasinaudojo.

Kiniečių mintys: Pirmasis moteriškas patarimas yra išmintingiausis, paskutinis jų nusprendimas labai pavojingas.

Jeigu moteris šypsosi del savo nuoskraudos, tai turi but viena iš dviejų: arba gėdos neteko, arba pasirįžus keršinti.

Moterų sąprotavimas — gyvas sidabras; jų širdis tai vaškas.

Juozas de Maistre sako: Moteries širdis yra veikliausis ir tvirčiausis įrankis, taip prie gera, kaip ir prie pikta.

Mantgaillard sako: Moterys, abelnai imant, daug vertesnės už vyrus; ir ištikrųjų iš musų pasielgimų gema moterų ydos; beveik visi jų nusikaltimai tai musų veikimas, tuo kart kai jų dorybės ir geros ypatybės priklauso jom ir tiktai jom.

Kinų patarlė sako, kad gėda tai esą gražiosios lyties vyriškumo požymis. Tylėjimas ir nukaitimas — iškalba.

Massias sako: Moteris, meilužė, duktė, sesuo, žmona, motina, bobutė: šiuose išsireiškimuose telpa tai, ką žmogaus širdis užveria, kas yra saldžiausia, stebuklingiausia, tikriausia, tyriausia ir iškalbingiausia.

Mahometas sako: Nelaiminga tauta, kurią valdo moteris.

Rytų mintys: Moterų meilė tai mirtis išminties. Ne kiek tikėk moteriai, visuomet kalbančiai ne, kiek tai, kuri visuomet kalba taip. Moterų veidai taip yra vylingi, kaip atsimušimas daiktų ant vandens paviršiaus.

Napoleonas I sako: Francuzijoj moterų dorybė buvo ir visuomet bus įtartina.

Graži moteris patinka akim, gi gera patinka širdžiai; pirmoji tai brangenybė, antroji — lobis.

Ponia Necker sako: Jeigu nori įsigyvendinti kokią nors opiniją, nuvyk pas moteris, jos pigiai ją priimsią, nes esą nepritirusios, pigiai ją praplatinsią, nes lengvatikės; ilgai ją užlaikysią, nes atkaklios.

Steponas de Neufville sako: Jeigu pas moteris širdis visuomet sutiktų su galva, tai nevedusieji iš bado numirtų, kas tačiau pavyzdžiais neįrodoma.

Karolis Nodier sako: Meilės istorija yra tai žmonių giminės istorija.

Pastebėta, kad iš visų gyvunų, katės, musės ir moterys daugiausiai laiko virutvėje praleidžia.

Francuzų priežodis: Viena duktė tai užtenka; dvi tai perdaug; trys dukterys ir motina tėvą prie pasiutimo priveda.

Ko moteris nori, to Dievas nori. Klausyk pirmojo moteries patarimo, o ne antrojo.

Senų žmonių priežodžiai: Įsimylėjimas į moterį, papratimas, draugystė — tai daktai ne pigiai nustojami.

Kuomet šuo miega, žydas daro priesaiką, girtas meldžiasi, o moteris verkia — retai tereikia tikėti.

Moteris graži, o kvaila, tai kaip aukso žiedas kiaulės snukyj įvertas.

Moteris privalo turėti dorybę širdyje, kuklumą kaktoje, malonumą lupose, o darbą rankoje.

J. Naruševičius

AMERIKOS LIETUVIS

The American Lithuanian Weekly published every Saturday by Gabriel A. Kyba, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Yearly subscription: in U. S. $1.50 | In Foreign Countries 2.00
One half year ..... 1.00 | Single Copies ..... 5 cents

Advertising rates on application

Amerikos Lietuvis savaitinis laikraštis, išeina šeštadieniais, leidžiamas G. A. Kybos, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Metinė prenumerata: S. V. $1.50 | Užsieniuose—Lietuvoj 2.00
Pusei metų ..... 1.00 | Atskiras numeris ..... 5 centai

Prenumeratos pradžia skaitosi nuo užsirašymo dienos. Prenumerata turi but apmokėta iš anksto.

Entered as Second Class Matter September 29, 1914, at the Post Office at Worcester, Mass., under the Act of March 3, 1879.

"LIETUVA ATSIEKS PAGEIDAUJAMĄ TIKSLĄ - VILNIŲ"

Kaip jau buvo pranešta, Lietuvoje apie savaitę laiko viešėjo žymus Švedų politikas Lindhagenas. Jis taip pat lankėsi ir Viniaus krašte, kur kalbėjosi su visų tenai gyvenančių tautų atstovais. Grįžęs į Švediją Lindhagenas pareiškė, kad Skandinavijos ir Pabaltijo valstybių blokas susidarys, kai pradės vyrauty teisėtumo ir teisingumo pagrindai. Šiandien daugelio valstybių politikoje veltui jų ieškotumėm. Bet ankščiau ar vėliau, šie dėsniai turės laimėti, nes tiktai kas tais dėsniais pagrįsta yra patvaru. Vilniaus klausimą laikau nebaigtą, nes jis yra per painus, kad jis pajėga butų sprendžiamas. Tai didžiausia kliutis lietuvių bei lenkų tautoms susitaikinti. Tos tautos yra man lygiai brangios. Dar didžiojo karo metu dirbau jų laisvei ir nepriklausomybei. Man džiugu ir malonu, kad jos atgavo nepriklausomybę. Iš visos širdies aš joms linkiu susitaikinti. Vilniaus byla savaime išsinarplios, ka bus laikomąsį teisingumo dėnių.

Esu tiesiog sužavėtas Lietuva. Lietuvių tauta rodo daug kurybinės energijos ir ryžtumo nepriklausomai gyventi. Esu ypatingai nustebintas Kaunu, kuris taip pat greit užaugo į didelį miestą su naujoviška statyba. Esu tikras, kad Lietuvos respublika sugebės apsaugoti savo nepriklausomybę ir atsieks pageidaujamą tikslą.

Del Vilniaus, tai yra gražus miestas, nors jo apylinkės dar gražesnės. Lankiau čionykščias krautuves, daug su kuo kalbėjausi, daug kas nusiskųsdavo gyvenimo sunkumu. Ar tie skundai teisingi, nežinau, bet manau, kad Vilnius turėjo nukentėt, virs damas iš prieškarinio prekybos centro atskirtu nuo likusios Lietuvos provincijos miestų.

Iš visko, ką mačiau, gaunu įspudžio, kad Vilniui labai nesveika buti provincijos miestu. Tie, kurie jį kurė, lėmė jam vaidint kitokį vaidmenį politikos, ekonomijos ir kulturos gyvenime. Ilgą laiką jis ir vaidino. Teisėtumas ir teisingumas, mano manymu, reikalauja, kad tas vaidmuo jam vėl butų grąžintas, kad jo kurėjų valia vėl butų vykdoma. Tada Vilnius kitaip atrodytų , tada butų daugiau gyvenimiško judrumo. Kas žino, gal taip ir bus ateityje? Gal ir man dar teks pamatyti Vilnius kitoks?

Tai tokius įspudžius išsivežė iš Lietuvos ir jos sostinės musų lietuvių draugas ir nešališkas stebėtojas, žymus Švedijos veikėjas. Jo nesuinteresuotas balsas yra mums labai svarus, nes jis savo pastabas kartojo visiem visur. Girdėjo jas ir lenkai, svarstė ir diskutavo, o gal ir gavo pagalvoti ir tie lenkai, kurių kvietimu senatorius Lindhagenas buvo Viniuje atsilankęs. Už tokius aiškius drąsius ir nešališkus žodžius Lindhagenas yra nusipelnęs visų musų ir musų pavergtųjų brolių didelės pagarbos.

NAUJI LIETUVIŲ ŽYGIAI PADANGĖJE

Mes, Amerikos lietuviai, su pasididžiavimu dažnai kalbame apie Darių ir Girėną. Jie Amerikos lietuviai ir jų žygį rėmė patrijotiškoji Am. liet. visuomenės dalis. Tad mums ypatingai malonu pabrėžti, kad du amerikiečiai 1933 m. perskrido Atlanto vandenyną ir tragiškai žuvo prie pat Lietuvos. Tas jų žygis giliai sujaudino musų tautą ir labai nustebino visą pasaulį, net ir Lietuvos Nepriklausomybės priešus. Tuo dviejų amerikiečių žygiu galime ir turime didžiuotis. Tačiau turime geriau suprasti ir tinkamai įvertinti ir kitą lietuvių lakunų žygį, kuris įvykdytas 1934 m. Am. liet. spauda be ypatingo entuziazmo minėjo trijų Lietuvos lėktuvų skridimą aplink Europą. Pasvarstykime tą įvykį.

Birželio 25 d. iš Kauno išskrido 3 lėktuvai: karo aviacijos viršininkas pulk. leit. Gustaitis su žvalgu kap. Namiku, antru lėktuvu lakunas kap. Liorentas su žvalgu leit. Marcinkum, 3-čiu lėktuvu — Lietuvos aviacijos "triksų" čempijonas lak. leit. Mikėnas su mek. Rimkevičium. Išlydėti susirinkusiai vyriausybei, karo vadovybei ir visuomenei pulk. Gustaitis pareiškė, kad kitados galinga musų valstybė buvo kaimynų pasidalinta del to, kad truko stiprios tautinės vienybės; dabar atgimusi Lietuva mažutė, apie kurią nedaug kas žino; dar yra tokių, kurie net abejoja dėl musų ateities. "Mes **tad ir skrendame lėktuvais, savo rankomis pastatytais, parodyti, kad mes galime dirbti ir gyventi!"** Krašto apsaugos ministeris gen. Šniukšta pasakė trumpai: "Skriskite laimingai, grįžkite garbingai!" Ir tie 3 lėktuvai išskrido 1) pasisvečiuoti pas tų valstybių lakunus, kurie pirma lankėsi Lietuvoje ir net kurie dar nesilankė, 2) sueiti į artimesnius santykius su kitų valstybių aviacija ir, kas svarbiausia, 3), **propaguoti Lietuvos valstybę ir jos aviaciją.** Pirmasis tikslas siekta iš mandagumo, antrasis — valstybių tarpusavio naudos sumetimais, o trečiasis— lietuviams pats svarbiausias.

Bet argi mųs mylimoji Tėvynė jau yra tiek pažengusi priekin, kad gali net pasigirti kai kuriais dalykais prieš kitas senąsias valstybes? Taip! Lietuva gali girtis ir didžiuotis savo laimėjimais jauniausioje teknikos bei susisiekimo šakoje — aviacijoje. Nesenai laisvę atgavusi lietuvių tauta davė pasauliui ne tik Atlanto nugalėtojus Darių ir Girėna, ji davė ir plačių lėktuvų tobulintojų: inžinierius, Dobkevičių ir Gustaitį. Pirmasis pagamino DOBI lėktuvo 3 tipus ir, savo išradimo lėktuvu skrisdamas, 1926 m. užkliuvo už medžių ir žuvo. Abu baigė bene aukščiausią Europoj aviacijos inžinierių konstruktorių mokyklą Paryžiuje. Gustaitis padirbo net 6 tipų lėktuvus: sportinius, molomuosius ir žvalgomuosius. Ligi šiol Lietuva lėktuvus pirkdavo Anglijoj, Italijoj, Čekoslovakijoj, Vokietijoj. Bet **šiemet Lietuvos karo aviacijon įvesta Gustaičio konstrukcijos lėktuvai ANBO;** tad mažiau pirks užsieniuose. Tad labai reikšmingas įvykis. Lietuvos aviacijos dirbtuvės jau tiek patobulintos, kad labai gerai pagamina lėktuvus, dargi pačių lietuvių sukonstruotus! Jų pagamintos lėktuvų dalys nieku nesiskiria nuo kitų kraštų senųjų dirbtuvių darbo. Štai, kiek lietuvių nužengta aviacijos pramonėje!

Minėti 3 lėktuvai, apskridę Europą, yra lietuvio (Gustaičio) sukonstruoti ir lietuvių rankomis pagaminti! Ir koki geri! Tai ANBO IV: įkrautas lėktuvas sveria 4945 sv., greičiausiai gali skristi 190 mylių per valandą; turi anglišką motorą (Bristo-Pegasus 2L2) 580 arklių jėgų; propeleris apsisuka 2300 kartų per minutą. Taigi, šis lėktuvas greitesnis už Dariaus-Girėno Lituaniką, kuri buvo žymiai sunkesnė.

Tie 3 lėktuvai aplankė Švedijos, Danijos, Olandijos, Anglijos, Prancuzijos, Italijos, Austrijos, Čekoslovakijos, Vengrijos, Rumunijos sostines ir dar Rusijos miestus Kijevą ir Maskvą. Be to, lankėsi prancuzų mieste Marselėj ir italų Udine. Ta kelionė siekia 6300 mylių. Minėtose sostinėse ir miestuose Lietuvos lakunai buvo iškilmingai aukštų valdovų, musų pasiuntinių bei konsulų, svetimų lakunų ir visuomenės sutikti, vaišinti ir apdovanoti ordinais. Visi kitataučiai stebėjosi jaunos Lietuvos lakunais, lietuviškos gamybos lėktuvais ir pačiu konstruktorium. Skrido tik 3 pilotai; jei kuris iš jų butų susirgęs ar kokiai nelaimei ištikus, nebutų buvę pavaduotojo, bet jokios nelaimės neįvyko. Tie lietuviški lėktuvai parodė savo kokybę: labai greiti ir ištvermingi, nes paimti iš Lietuvos aviacijos ir nepritaikinti tolimam skridimui. Lietuviai pirmą kartą lankėsi tolimose valstybėse; kitų kraštų (net Amerikos) lakunai dažnai toliau iš savo krašto pasirodyti. Tad skridimo tikslas pasiektas: lietuviai lakunai ne tik pasirodė ir apsilankė didžiose Europos valstybėse, bet ir parodė savo išradimo bei darbo lėktuvus, kurie puikiai išbandyti tolimu skridimu, dargi keliais atvejais skrendant per juras. Tai yra didelis ir be galo svarbus garbingas žygis ir kartu reikšmingas lietuvių laimėjimas aviacijos srity. Lietuvių lakunai pasiekė garbingos aukštybės: 1933 m. Darius ir Girėnas, o 1934 m. Gustaičio lėktuvų trejukė. Antram skridimui per Atlantą rengiasi ir Lituanika II. Tokios garbingos aukštybės aviacijoj dar nepasiekė nei suomiai, latviai, estai, lenkai ir kt.

Džiaugkimes ir didžiuokimes savo ereliais! Tinkamai įvertinkim šių metų liet. lakunų laimėjimą. Ta proga siųskim Lietuvos karo aviacijai sveikinimus ir nuoširdžius linkėjimus. Tegu ji stiprėja, tobulėja ir garsėja laimėjimais!

P. Jurgėla

AR SUSIVIENIS TAUTININKAI?

KODEL TULI SANDARIEČIŲ VADAI NORI SUVIENYTI TAUTININKUS?

(Tąsa)

Tautininkų srovei vienybė butinai reikalinga. Bet iškelta tautinės srovės vienybės iniciatyva per Brooklyno sandariečius turi visai kitą tikslą. Tautininkų "vienybės" objektas labai aiškus. Rimti tautinės srovės lietuviai veikėjai supranta Brooklyno-New Yorko sandariečių tikslą. Vitaičio ir Viniko kolegos priešaky su p. A. B. Strimaičiu siekia vienybės tautiniam Amerikos lietuvių elemente politiškais išrokavimais. Už šios iniciatyvos stovi SLA. viršininkai, kurie viešai nedrįsta pareikšti savo pageidavimą, del to p. A. B. Strimaitis su "Vienybės" ir "Sandaros" vedėjais tapo pastatyti priešaky naujo politiško skymo — tautinės vienybės obalsio.

Aišku, kad pp. Vitaitis ir Vinikas jaučiasi lekajais socialistų, jie dabar nedrįsta tautininkų vardu kalbėti, priešaky tautinės srovės figuruoti del dviejų priežasčių: 1) kad tautinės srovės visuomenei jie neteko pasitikėjimo, 2), kad nenori pasirodyti Susivienijimo bosams— socialistams, kad jie rengiasi prie kovos su socialistais. Jie "diplomatiškai" nori pasielgti palaikydami neitralumą. Kitais žodžiais sakant, jie nenori, kad socialistai žinotų, jog jiems rupi buti vadais SLA. organizacijoj. Jie tebepritenduoja buti vadais tautinės lietuvių srovės. Jie tikisi, kad kol jie bus vadais tautinės srovės, tol jie galės derėtis su socialistais del koncesijų — sau vietų gavimo SLA. Pildomoj Taryboj.

Del to nesunku suprast Brooklyno sandariečių politiškus motyvus. Tai yra naujas politiškas manevras pasižaboti tautininkus leidžiamų intrygų baubu apie socialistų pavojų Susivienijimui. Tuli SLA. viršininkai savo karjerą SLA. organizacijoj išlaikė politiškomis intrygomis ir visokiais skymais laike rinkimų ir Seime. Gindami neva Susivienijimą nuo komunistų pavojaus, sudemoralizavo SLA kuopose narius, savo politikavimu ir demoralizacija daugelį SLA. narių pastumėjo linkui komunistų vėliau suskaldydami Susivienijimą, padarė Susivienijimui be galo didelius nuostolius; Susivienijimas neteko apie 7 tukstančių narių ir kelių dešimtų tukstančių dolerių iš priežasties politiškos dvikovos ir demoralizacijos.

Nusikračius komunistų, SLA. politikieriai susidėjo su socialistais prieš tautininkus, dabar socialistams paėmus SLA. organizacijos vairą, šie musų "tautiški" politikieriai rengiasi į kovą su socialistais. Ir ką-gi reiškia tokie jų prisirengimai? Aišku, tolimesne demoralizacija Susivienijime. Kodel SLA. tuli viršininkai taip elgiasi? Atsakymas yra tik vienas: todel, kad jie nori buti amžinai Susivienijimo valdovais, jie nori melšti Susivienijimo karvutę tol kol ji jiems pieno duos.

FAKTAI UŽ SAVE KALBA

Frakcijinė kova tautiškam elemente davė katastrofingas pasekas. ALTS ir TMD sunyko, jųjų nariai pakriko. Dabar tautinės srovės oportunistai nusprendė laikytis Susivienijime kol bus galima. Iš pastarų keturių metų SLA. tulų viršininkų veikimo turime eilę visokių skandalų ir nepasisekimų SLA. organizacijoj. SLA. Pittsburgho Seime Vitaitis ir Gegužis pamatė, kad socialistai paims SLA. vairą, kad jiedu neteks šiltų vietų ir vadovybės, tuomet jie pradėjo kalbėti apie tautininkų srovės vienybę.

Gegužis ir Vitaitis sutelkė sandariečius ir aptarė savo pozicijos padėtį, nutarė lenkti galvas tautininkams, kuriuos jie pravardžiavo "fašistais". Sandariečių vadai pasiryžo suvienyti tautinės srovės lietuvius, pasiekti tautinio solidarumo lietuvių tautiškam elemente. Tautininkai priėmė prašymą SLA. viršininkų su sąlygomis, pareikalavo, kad p. S. Gegužis nekandidaduotų 1934 m. į SLA. Prezidenturą. Gegužis gavęs 1932 m. vos kelis šimtus balsų, mažiausia už visus kitus Prezidenturos kandidatus, žinojo, kad jis nei už pinigus kandidaturos nusipirkti negalės, mielai sutiko nekandidaduoti, jeigu tautininkai Pittsburgho Seime išrinks jį dar dviems metams Prezidentu.

SOCIALISTAI BUVO ATMESTI

Sandariečiai ir tautininkai bendrai SLA. Seime Pittsburghe atmetė visus (išskyrus p. K. Gugį) socialistų kandidatus, išrinko iš sandariečių ir tautininkų SLA. Pildomą Tarybą; tik vienas p. Gugis iš socialistų paliko ir tik del to, kad iškalno Gegužis ir Vitaitis jam užtikrino sandariečių paramą. Tautininkai nesipriešino p. Gugiui palikti iždininko vietoj. Reiškia, tamė SLA. Seime buvo padaryta tautininkų-sandariečių bendras frontas, bet dėja, ne ilgai išlaikytas, sutartis greitai tapo sulaužyta.

Po Seimui sandariečiai per "Sandarą" pasigyrė, kad supliekė socialistus ir į savo bučį susivarė "fašistus" (tautininkus). Tas jų pagyrimas buvo muilo burbulas ir greitai sprogo. Tautininkai pareiškė, kad ateity jokių santykių su veidmainingais sandariečių vadais neturės ir savo žodį išlaikė. Bet tokis tautininkų nusistatymas nepatiko Gegužio-Vitaičio oligarkijai, tatai šie vyrai pasiryžo tautininkus sudemoralizuoti perimant tautininkų seniausią laikraštį "Vienybę" į savo rankas. Dvikova tautiniam elemente vėl prasidėjo. Pabaiga tos dvikovos buvo labai tragediška. Šie faktai kalba patys už save.

"VIENYBĖ" BUVO VAIRAS VISŲ TAUTININKŲ

Po SLA. Seimo staiga pamatėm naują įvykį Brooklyne. Seniausias tautininkų laikraštis "Vienybė" staiga subankrutino. Tuli SLA. politikieriai manė, kad bankruto budu perorganizuodami "Vienybę", paims vadovybę tautiniam elemente. Bet labai apsiriko, dar labiau tautinį elementą sudemoralizavo ir savo asmenišką prestyžą nupuldė tautiškam lietuvių elemente.

Tautininkai ir "Vienybės" šerininkai stebėjosi "Vienybės" staigium bankrutu, klausinėjo vieni kitų kame priežastis "Vienybės" bankruto? Tautininkai nerymavo netekdami įtakingo laikraščio, šėrininkai nerymavo netekdami įvesdinto kapitalo. "Vienybės" bendrovė su apie $50,000,000 pamatinio kapitalo bankrutino! Kodel? Ar gi ją ekonominis krizis uždarė? Ne, priešingai, SLA. viršininkai politikaudami, norėdami paimti "Vienybę" į savo kontrolę, įvykino bankruto budu perorganizavimą "Vienybės". Jie tokiu budu demoralizavo tautininkus, savo oponentus.

"Vienybės" bankruto priežastį patys SLA. viršininkai ir "V." b-vės Prezidentas p. X. Strumskis išaiškino spaudoje polemikuodami su savo oponentais "Vienybės" šėrininkais. Visiems kurie sekė "Vienybės" perorganizavimui bankruto budu, labai aišku, kad SLA. Pildomosios Tarybos Prezidentas S. Gegužis ir Sekretorius M. J. Vinikas lošė svarbią rolę "Vienybės" perorganizavime. SLA. davė "Vienybei" paskolą, sumoje $25,000.-00; tos paskolos davimas nebuvo grynai bizniškas išrokavimas, kaip dabar paaiškėjo. Ta paskola senai buvo defoltuota, už paskolą nuošimčiai ir principinė suma nesumokėta; bet kol "Vienybė šoko pagal SLA. viršininkų muziką, kol rėmė jų kandidaturą laike SLA. Pildomosios Tarybos rinkimų, tai viskas buvo gerai, tuomet "Vienybei" bankruto pavojaus nebuvo.

Juk labai gerai šie faktai mums žinomi. SLA. viršininkai negrumojo "Vienybės" bendrovei forklozavimu jos namo; bet kuomet "Vienybė" atsisakė remti SLA. viršininkų politiką, jųjų kandidaturą, kuomet pradėjo smerkti SLA. viršininkus už jųjų žalingus Susivienijimui pasielgimus ir demoralizacijos plėtojimą Susivienijime ir tautinei lietuvių srovei, tuomet SLA. viršininkai nutarė pareikalauti atmokėti paskolą ir nuošimčių.

SLA. viršininkai forklozavo "Vienybės" namą, pastatė "Vienybę" bankrutan. Stambus "Vienybės" šėrininkas, kartu "V." -vės Prezidentas p. X. Strumskis, staiga pakeitęs savo politišką poziciją, iš tautininkų perėjo į sandariečių partiją, stojo į Gegužio-Vitaičio šalininkų eiles, pagelbėjo SLA. viršininkams bankruto budu perorganizuoti "Vienybę". Jis turėjo mortgičių ant "Vienybės" spaustuvės mašinų, jis paėmė mašinas, SLA. paėmė "V." namą ir tokiu budu legališkai už skolas "Vienybę" bankruto budu likvidavo.

Bet nusikračius "Vienybės" šėrininkų ir kreditorių, politikieriai priešaky su SLA. viršininkais Viniku ir Strumskiu pradėjo leisti "Vienybę", įsteigė naują bendrovę, išrinko naujus b-vei direktorius jos valdymui. Taip perorganizuota "Vienybė" tapo SLA. viršininkų politišku organu. Tuli SLA. viršininkai tapo stambiais naujos "Vienybės" šėrininkais. Dešinysis tautininkų šulas p. Strumskis staiga tapo sandariečių kandidatu į SLA. Prezidenturą. Brooklyniečiai aiškino per spaudą ir žodžiu, kad p. Strumskis gavo pažadus nuo SLA. politikierių buti išrinktu SLA. Prezidentu. Todel nenuostabu, kad p. Strumskis del SLA. Prezidenturos perėjo į Vitaičio-Gegužio politiškos oligarkijos frontą.

Bet šitokia politika nesudemoralizavo tautininkų vadų ir neprivertė juos lenkti galvą prieš sandariečių vadus. Atėjo nauji SLA. rinkimai ir Seimas, SLA. politikieriai negavę tautininkų paramos, derėjosi su socialistais. Vinikas ir Vitaitis gavo koncesijas, socialistai parėmė juos pagal susitarimą, rėmė del to, kad sandariečiai Vitaičio-Viniko vedami balsavo už socialistų kandidatus. Ranka ranką prausė, kad abi butų baltos. Bet neva remiamas sandariečių išstatytas Prezidenturai kandidatas p. X. Strumskis nebuvo išrinktas, Detroite SLA. Seime jis ir jo kolegos pamatė kas už scenos dedasi, kuomet kortena buvo pakelta. Strumskis grįžo namo su širdgėla, apsivylęs ir apgautas per tulus SLA. politikierius; sandariečiai taipgi suprato, kad Vinikas ir Vitaitis besiderėdami su socialistais del vietų gavimo, suvarė sandariečius į socialistų bučį.

DABAR NORI ATITAISYTI KLAIDAS

Dabar sandariečių vadai nori kaip nors atitaisyti savo klaidas. Vitaitis ir Vinikas kol kas yra geruose santykiuose su socialistais, bet jie nepasitiki socialistų draugiškumu, jie numano, kad sekamais rinkimais jis eis laukan. Todel vesdami "lapės diplomatiją", išstatydami savo kolegą p. Strimaitį priešaky iškelto tautinės vienybės obalsio, iš keltos iniciatyvos suvienijimui pakrikdytos tautinės srovės lietuvių elemente, sandariečių vadai nori prisišlieti prie tautinio elemento ir vėl buti jojo vadais, kad jie galėtų kitais SLA. Pildomosios Tarybos rinkimais su sociaistais derėtis tautininkų srovės kaina del koncesijų. Štai kame yra tikslas sandariečių vadų, dabartinių SLA. viršininkų. Šitokia politika nesuvienis tautininkų.

Ar gi tai ne gudri politika? Taip, iniciatoriai šios politikos mano, kad jie apdums akis tautininkams ir pasižabos juos. Suvienijus tautinio elemento veikėjus, pradės naują "karą" Susivienijime su socialistais. Tačiau aš abejoju, kad tautininkai bus tiek žiopli ir pasiduos save už nosies vedžiot oportunistams. Juk aišku, kad iškelta iniciatyva tautinės vienybės nežada nieko gero, žada tiktai demoralizacijos plėtimą Susivienijime Lietuvių Amerikoje.

(Bus daugiau)

KARAS!

20-to Amžiaus Karas ant Žemės, Jurose ir Ore

Durtuvų grumtynės, nuodingi gazai, lėktuvų pašovimas, artilerijos griausmai, žmonių susprogdinimas ir kitos karo baisybės vaizdžiai aprašyta W. T. SCANLON'O parašytoje ir 1-ja premija Amerikoje apdovanotoje karo apysakoje

"DIEVE, PASIGAILĖK MUSŲ!"

(God, have mercy on us!)

400 pusl. Gražus, tvirti apdarai.

Kaina tik $1.35 su persiuntimu. Pinigines perlaidas (money order) siųskit:

Amerikos Lietuvis

14 VERNON STREET — WORCESTER, MASS.

SVEIKATOS SKYRIUS

Šį skyrių tvarko ir prižiuri
AMERIKOS LIETUVIŲ DAKTARŲ DRAUGIJA
Rašo Dr. S. Biežis

LIGŲ NUGALĖJIMAS

Medecinos mokslas bėgy pastarųjų trijų desėtkų metų padarė žymiai didesnį progresą, negu bile kada nors pirmiau. Kai kurios ligos suvaldomos, kitos apveikiamos, gi trečios net visai užkariaujamos. Pasėka to, skaičius susirgimų bei mirčių vis mažėja ir mažėja. Akyvesnio aiškumo deliai, paimsime keletą konkrečių pavyzdžių.

Šioje šaly 1902 metais raupais mirė 7,920 asmenų, gi 1931 metais — tik 120, t.y. 66 sykius mažiau. Tai tiesioginė išdava skiepijimo, kuris atliekamas labai lengvai ir be jokio pavojaus. Prusijoje ir Olandijoje, kame skiepijimas priverstinas, šios ligos visai nesama. Jeigu visa žmonija skiepitųsi, tai šią ligą tegalima butų rasti tik istorijos lapuose, o ne gyvenime.

Difterija 1909 metais mirė 51,960, o 1931 — tik 5,760, arba dėvynis sykius mažiau. Pradelant 1931 metais vien tik nuo difterijos kas met išgelbiama 46,200 gyvybių, daugiausia vaikų. Ši taip džiuginanti pažanga yra galima, pasidėkojant specifiškiems vaistams, kurie leidžiama po oda ligoniui, o ypatingai pastaruoju laiku tam tikriems skiepams. Užtat kiekvienas vaikas, pradedant nuo pusės metų amžiaus, turi buti įskiepytas, kas apsaugos nuo susirgimo difterija.

Šiltinėm 1900 metais mirė 43,080, o 1931 — tik 5,400, t.y. beveik aštuonis sykius mažiau, arba kasmet išgelbėjama nuo šiltinės 37,630 asmenų. Šiltinės yra pavojinga ir ilga liga. Vienok, ačiu tinkamiems sanitariniems dėsniams, ji pasidarė visai reta viešnia. Gi atitinkamu skiepijimu ji galima visai pašalinti iš žmonijos tarpo.

Maždaug prieš tris dešimtis metų nuo šių trijų ligų (raupų, šiltinės ir difterijos) kasmet imtinai mirdavo 102,960 asmenų, o 1931 — tik 11,280. Skirtumas yra 91,680. Tokį skaičių, dėka medicinos mokslo pažangai, išgelbsti kasmet nuo mirties. Beveik tas pats nuveikta ir prieš daugelį kitokių ligų. Trumpai sakant, kas met mažiau susirgimų ir mirimų. Tokiu budu daugiau žmonių turi progos gyventi ir reikia pabrėžti — ilgiau gyventi.

Idealę padėtį įvykinti, kad niekas nesirgtų ir be laiko nemirtų, vargiai bus kada nors galima pasiekti. Kad ir teoretiškai bent kaikuriais žvilgsniais tai galima numatyti, tačiau praktiškais sumetimais negalima to įsivaizduoti. Žmonės kad ir šimtą nuošimčių supranta reikalą, nesistengs visko reikiamo įgyvendinti. Mat, nerangumo nepaisymo buvo ir bus. Iš kitos pusės, ekonominė padėtis tuliems neleis pilnai pasinaudoti medicinos nuopelnais, kad ir jie kažin kaip norėtų. Tačiau tam tikras minimumas galima pasiekti ir reikia tikėtis kad tai įvyks palyginamai trumpoje ateityje.

Antrą vertus, medicinos mokslas dar anaiptol nėra pasiekęs savo tikslo. Dar yra nemažai ligų, apie kurias mažai težinoma ir, žinoma, kurių gydymas ir nuo kurių apsisaugojimas nėra anaiptol sekmingas. Tokiomis ligomis esti kaikurios kraujo, plaučių, širdies ir inkstų ligos. Gi už vis svarbiausiausia, tai vėžio liga. Pastaruose atsitikimuose, nors medicina dažnai esti visai bejėgė, vienok ir šioj linkmėj pastovaus progreso pradedama padaryti.

Paimkime kad ir vėži. Prieš kelioliką metų susirgusiam asmeniui šia liga tikrai reikšdavo ankstyvą mirtį. Šiandien padėtis jau kitokia. Jau aiškiai ir drąsiai tvirtinama, kad vėžo liga pagydoma, ką aiškiai įrodo tukstančiai ir tukstančiai pagydytų ligonių sirgusių šia liga. Vienok šitie tukstančiai kol kas, sudaro, palyginamai, nedidelį nuošimtį visų susirgimų. Mat, ši liga gana savotiška ir yra butiniausia ją tinkamai gydyti vos tik jai prasidėjus. Kuomet užvilkinama, ją išgydyti visai mažai vilties telieka. Tačiau kasmet pagydytų skaičius nuolačiai didėja, o mirčių palengva mažėja. Taigi ir čia matosi progreso, nors nugalėjimas ar ganėtinai atokiai.

Tinkamas Kvėpavimas

Mes kvėpuojame gyventi, arba kitaip sakant, mes gyvenam kvėpuoti. Musų gyvastis priguli nuo šviežio oro, kurį įimame į kuną per kvėpavimo paprastą budą. Svarbiausias dalykas sveikatai netik tinkamą orą kvėpuot, bet tinkamai jį įkvėpti.

Daugelis žmonių kvėpavimo reikalu yra tinginiai. Todel, jog taip lengva įkvėpti orą jie papranta netinkamai kvėpuoti. Tas jų kvėpavimas neneša naują orą į plaučių visas dalis, ypatingai į plaučių viršų. Mes gerai suprantame, jog nevartotos dalys plaučių lengvai įima ir laiko ligų gemalus.

Gilus kvepavimas naturaliai įima gėrą ir šviežią orą, ir reikia atsiminti, jog kvėpuojant reikia vartoti nosį, gerklę, krutinę ir plaučius.

Tinkamas kvėpavimas turėtų prasidėti nuo diafragmos ir reikėtų vartoti krutinę ir kaklą. Nėra reikalinga save išsipusti įdant lengvai kvėpuoti. Tinginys gali tuoj priprasti giliai kvėpuot ir sykį pripratęs visuomet prie to prisilaikyti. Yra daugelis kvėpavimo pabandymų, kurie prisideda prie gero kvėpavimo ir geros pozituros. Kiekturėtų kas rytą ir naktį, kuomet atsikelia ar prieš einant gulti, pakelti rankas virš galvos ir su pakėlimu rankų giliai įkvėpti ir nuleidžiant rankas iškvėpti. Reikia tiesiai ant abiejų kojų stoti per pabandymą arba truputį pasikelti ant kojų pirštų kvėpuojant ir nusileisti iškvėpiant. Tinkamas kvėpavimas nukreips gerklės, nosies ir gerklinių išsišakojimų kroniškas ligas. Visuomet reikia įkvėpti per nosį. Jeigu tą negalima lengvai padaryti, reikia pasitarti su geru gydytoju. Burna ne del kvėpavimo. — F.L.I.S.

JUROS IR UPĖS, KAIP SVEIKATOS ŠALTINIS

I.

Kuomet sužeistas briedis, plūstantis kraujais, eina krumynų tankmėje ir staigą pamatą tolumoje kintamą lygumą plačios upės, jis puola į šaltas bangas, plaunasi savo žaizdas ir, nusiraminęs nuo nepakeliamų kančių, ilgai guli ant kranto, nedrįsdamas prasišalinti nuo šaltinio savo išgydymo. Briedis, kaip ir kiti gyvuliai, instinktyviai žino gydomą veiksmą šalto upelio, ramaus ežero, ir aprašymai gamtininkų, medžiotojų ir asmenų, sekusių ir sekančių gyvenimą netiktai žinduolių, bet ir plunksnuočių, piešia mums paveikslu stebėtinai suprantingo atsinešimo sužeisto žvėries į gyvybę kuriančias vandens ypatybes.

Ir pirmykštis žmogus slenkstyje supratingo gyvenimo turėjo reikale gydymo savo ligų eiti keliu žvėries. Jis, panašiai į briedį, plaudavo savo žaizdas ir, išsigydęs, su nustebimu ir baime žiurėdavo į priežastį greito pasveikimo. Ir nuo to, kad laukinio žmogaus protas negali išaiškinti jėgos, palengvinusios jo kančias, vanduo jo įsivaizdavimu imdavo priimti budą paslaptingo minklumo. Gimė vandens kultas, dievinimas šaltinių ir upių, tęsusis bėgyje daugelio tukstančiamečių tarpe didžiausių senovės pasaulio kulturų.

Be abejo ir graikai, ir vėlesnės tautos perėmė supratimą apie vandens gydomas ypatybes iš tų šalių, kurios dar ilgai prieš K. G. skyrėsi aukštai išsivysčiusia kultura. Tokiomis tautomis buvo senovės žydai ir indusai. Jau XVI amžiuje prieš K. G. Moize — žydų tautos idejinis vadovas ir mokytojas — nurodo savo tautai taisykles apsiplovimo, kaip budą prieš įvairias ligas ir išsiliejimus kraujo. Aigipte apsiplovimai, kaip budą prieeta plovimai ir tynės buvo privalomi kiekvienam gyventojui, o Indijoje, Vedos knygose, mes randame nurodymus apie reikalingumą pasinėrinimo šventuose Gango vandenyse. Visi tolimos praeities duomenys rodo, jog su vandeniu visuomet buvo surištos įvairios tikybinės apeigos, — ir senovės indusas, aigiptietis, žydas žiurėjo į apsiplovimą ir pasinėrimą vandenyje, kaip į apeigą, privalomą jam del pomirtinio gyvenimo. Ir jei drauge su pasinėrimu įvykdavo išgijimas jo ligų, tai ta aplinkybė pabrėždavo visą paslaptingą reikšmę tos dieviškos jėgos, kuri buvo įsikunijusi triukšmingose juros bangose ir lėtai tekančiose vandens srovelėse.

Kurios žinojo puikiai, kas tai baleologija, klomatoterapija, gydymas juros ir gėlais vandenimis. Senovės Bllada, sukurusi sveiko kuno kulturą, dievinusi taurumą gražių linijų, plačiai naudojusis spinduliuota energija įkainiojo visą nesulyginamą vandens reikšmę. Graikija, kurios valstybinių vyrų domė buvo nukreipta į stiprinimą sveikatos savo piliečių, nesitenkino aukštai pastatytomis metodėmis fiziško auklėjimo, teikusio, karta į kartą, žvalią, stiprią, energingą jaunuomenę. Graikija, panašiai kitoms senovės kulturoms, savo vartojimui negalėjo neturėti keletą tuzinų įvairių dievybių, ir ji rupesnį apie sveikatą savo piliečių įteikė iš karto keliems dievams. Jiems buvo statomos prabangiškos šventyklos, paprastai vietovėse su išimtina augmenija, kranto vaiskių šaltinių. Ir kiekvienas ligonis, papuolantis į šventikų rankas, turėjo pereiti nustatytą kursą apsiplovimo ir tolimesni gydymosi įvairiomis vandens proceduromis. Bėgyje daugelio šimtmečių išsidirbo sava sistema gamtos jėgomis atvažiuojančių į šventyklas ligonių, ir ligonys laike savo buvimo šventyklose naudodavosi beveik tuo pačiu režimu kuris ir dabar plačiai vartojamas kurortuose. Senovės graikas, keldamas ankstį rytą, vaikštinėdamas šventoje girioje, maudydavosi šaltinyje, o išvažiuodamas iš šventyklos, gausiai apdovanodavo jį gydžiusius šventikus. Kaip visi kuto atstovai, ir šventikai išimtiną klimatišką buklę tos arba kitos šventyklos, jos gydomą jėgą, atsitikimus stebuklingo išgijimo išnaudodavo tikslams plačios propagandos tikėjimo ir visą galingumą Apollono arba Eskulapo, o budai, pagreitinanti pasveikimo procesą, žymėdavo tam tikrose lentelėse, iš kurių susidarė pirma medžiaga pradinei empirinei, medicinai. Ta medžiaga paskiau pasinaudojo didžiausias senovės gydytojas — Hipokratas, su kurio vardu suišamas išsivystymas to laiko, jeigu galima taip išsireikšti, moksliškos medicinos. Genialus greikas palieka mums aprašymą ir tikslų apsprendimą įvairių budų vandens vartojimo. Vanduo, pagal jo nuomonę, veikia į kuną šilumą, šalčiu ir sušlapinimu. Su vandens pagelba galima atnešti arba atimti šilumą kunui. Jis plačiai vartojo tynes įvairiose drugio ligose, perlaužimuose, išsisukimuose, kraujo išsiliejimuose ir skirdavo šaltus kompresus.

Prie to paties laiko atsineša pastatydinimas pirčių prie visų graikiškų mokyklų. Graikai jau žinojo, kas tai oro tynės, ir juros maudymuisi teikdavo didelę reikšmę.

II.

Išimtiną išsiplatinimą gavo gydymas vandeniu pas romėnus. Romėnų istoriko Plinijaus atkreipia domę viena vieta, kame jis sako, jog romėnai gydydavosi nuo visų ligų vandeniu, ir bėgyje šešių amžių, jie visai neturėjo gydytojų. Tie žodžiai rodo visą epochą gyvenime tokios tautos, kaip romėnai, ir, beveik, išaiškina mums tą energiją, atkaklumą, siekimąsi pirmynu, kas atvedė savo laiku į pavaldinių buklę Romai visas tautas tolaikinio pasaulio. Maudytis kas dieną po kelis kartus — rytą, per pietus ir vakare — buvo nusistovėjusiu papročiu. Tose šalyse, kur nueidavo romėnų legionai, ten buvo steigiamos pirmoj eilėj pirtys. O miestuose atstatydinimas pirčių buvo pa našus į statydinimą tikrų rumų. Pirtyse nusitikdavo visi sluogsniai tolaikinės visuomenės. Pirtys budavo ta vieta, kame buvo galima sužinoti visas visuomenės ir politikos naujienas, paskirti pasimatymą, susikalbėti apie įvairius reikalus. Į tas visuomeniškas pirtis eidavo dar gi imperatoriai ir jų artimieji. Pirčių statymas buvo daromas lėšomis valstybės, ir rupesnis apie piliečių higieną buvo aiškinamas dar ir ta aplinkybe, jog kaip romėnai, taip ir jų žmonos nežinojo, kas tai apatiniai baltiniai. Dulkės nuolat kibdavo prie kuno iš po plačių togų, ir, kad užlaikyti švarumą, tekdavo plautis keletą kartų bėgyje dienos. Ir kol viešpatavo žiaurus respublikoniški papročiai, pirtys ir tynės pateisindavo savo paskyrimą. Bet pasaulio valdovas Roma su kiekvienu šimtmečiu vis didesnei ir didesnei atsidavė išaiklinančiai prabangai. Pagal savo prigimtį parazitas, voras, čiulpiąs syvus viso pasaulio dykunas, gyvenantis sąskaiton darbo šimtų milijonų laikomų pavaldinybėje vergų, jis užmiršdavo žiaurią praeitį, ir greitai atsistojo į kelią ištvirkimo ir išsigimimo. Pasikeitė papročiai tynių trobėsių. Jie pasidarė centru pasileidusio ištvirkimo, vieta lytiniams iškrypimams. Mados dalyku ir visų priimtu pasidaro maudymasi kruvoje vyrų ir moterų. Vietoje vyrų masažininkų praktikuojamas pamainymas jų moterimis. O naktį pirčių sienose buvo girdimi šukavimai puotaujančių kurtizanių. Gyvenimą lankytojo tynių trobesių laiku puolimo romėnų galingumo galima apibudinti, kaip lėtą griovimą sveikatos per sistematišką ištvirkavimą ir be pertraukos girtuokliavimą Ir kuo greičiau dardėjo imperija į pražutį, tuo prabangiškesnės buvo statomos pirtys — rumai. Užsilaikę griuvėsiai Dioklerono ir Karakallos termų iki dabartinio laiko stebina musų vaizduotę. Vargu bau kuomet nors ką nors panašaus sukurs europiečiai. 36-tais metais po K. G. imperatorius Augustas iš karto pastatė Romoje 170 pirčių bendram nemokamam naudojimui. 300 m. po K. G. Roma priskaito 800 pirčių ir 14 plačių "termų", kuriose galėjo vienu laiku plautis tukstančiai žmonių. Į tuos didžiulius rezervuarus subėgdavo vanduo panašiai į krioklį, ir vandens reikalingumas Romai buvo toks didelis, kad į imperijos sugriuvimo laiką jau buvo pradėta statyti kanalizacija ir vandentiekį su tokiu išskaičiavimu, kad vandens užtektų šešiems milijonams žmonių prie ko kiekvienai galvai butų išėję 1.000 litrų į dieną (Berlyne išeina 120 litrų, New Yorke — 400 litrų). Rastiej profilini braižiniai perkasų stebina savo didingumu ir užbaigimu ir, jeigu ne užėjimas laukiniu tautų ant Romos, tas didingas pradėjimas butų įamžinęs kurybą kuomet tai galingos pasaulio sostinės.

Prie Romos imperijos laiko priguli ir sukurimas pirmų kurortų. Į Baijų miestą suvažiuodavo atstovai romėnų didžiunijos. Užsilaikė Marcialo eilėraštis, ironiškai atsiliepusio apie vieną kurorto lankytoją "Kaip Penelopa, atvažiavo ji į Baijų, bet, kaip Elena, išvažiavo ji atgal, palikusi savo vyrą ir pasekusi jaunuolį". Kurortų papročiai ir tuomet turėjo turimą jų atspalvį, ir adiulteris budavo tiek paprastu, jog poeta su ironija atsimena apie savo laiko kurortinį romaną.

Arėjas Vitkauskas

Parinktini Veikalai Lietuviškam Teatrui

1)—ATGAILA—
Trijų aktų tragedija. Parašė Jonas Steponaitis. Lošime dalyvauja 6 vyrai ir 3 moterys. Pusl. 36. Kaina 25c.

2)—Atsiliepė širdelė—
Vieno veiksmo dramatiškas vaizdelis. Lošia 4 vyrai ir 2 moterys, ir

Grybų Mišinys—
Vaikų teatrui. Lošia maži berniukai ir mergaitės. Abu veikalukai vienoj knygelėj. Pusl. 32. Kaina 25c.

3)—Bijunėlis—Komedija—
ir drama 4-se veiksmuose 6-se atidengimuose su dainomis. Parašė žymus dramaturgas V. Nagurnoskis. Lošime dalyvauja 15 ypatų. Kaina 50 centų.

4)—DĖDĖ APSIRIKO—
Vieno veiksmo komedija. Parašė Juozas Naruševičius. Lošime dalyvauja 4 vyrai ir 3 moterys. Pusl. 27. Kaina 20c.

5)—DOROS SARGAS—
3-jų aktų drama, veikalas iš baudžiavos laikų. Lošime dalyvauja 6 vyrai ir 4 moterys. Pusl. 90. Kaina 50c.

6)—Jonas Burbulas—
Vieno veiksmo komedija. Lošime dalyvauja 3 moterys ir vyras. Pusl. 31. Kaina 25c.

7)—Pirmą ir Paskutinį Kartą—
Vieno veiksmo komedija. Lošime dalyvauja 2 vyrai ir viena moteris. Pusl. 26. Kaina 20c.

8)—Po Apgarsinimui—
Vieno veiksmo komedija. Lošime dalyvauja 4 vyrai ir 3 moterys. Pusl. 28. Kaina 30c.

9)—Sušaldyta Dėdienė—
Vieno akto farsas — komedija. Ši komedija pilna juokų ir gyvumo. Lošime dalyvauja 6 ypatos. Kaina 30c.

10)—VAIKU TEATRUI—
Keturios Metų Dalys, Raudona Kepuraitė ir Pasakų Karalaitė. Visi veikalukai vienoj knygelėj. 15 pusl. Kaina 15c.

Iš čia sužymėtų veikalų-veikalukų, yra jie visi parinktinai pritaikyti Lietuviško teatro scenai. Jų pažymėtos kainos sudaro $2.90, bet imant visus ant sykio, pasiųsim už $2. Adresuokite šitaip:

AMERIKOS LIETUVIS
14 Vernon St. Worcester, Mass.

Naujas "Aušros" Knygyno Katalogas

Tik ką išėjo iš spaudos naujas "Aušros" Knygyno Katalogas—telpa net šešių šimtų knygų sąrašas — pavadinimai. Amerikos lietupiai neabejotina, kad šitame kataloge ras sau daug gerų naudingų knygų pasiskaitymui.

"Aušros" Knygynas
3653 So. Halsted St., — Chicago, Ill.

ŽINIOS IŠ LIETUVOS

Lietuva Nori Tęsti Baltijos Valstybių Konferenciją

Kaip žinome, liepos 7—8 dienomis Kaune buvusi trijų Baltijos valstybių—Lietuvos, Latvijos ir Estijos įgaliotinių konferencija, svarsčiusi Lietuvos balandžio 25-tą dienos memorandumą del šių valstybių glaudesnio bendradarbiavimo, nebuvo baigta. Tada tik buvo susitarta beveik formaliais klausimais, o pricipiniai klausimai bus sprendžiami vėliau. Ankščiau buvo manyta, kad konferencija netrukus turi susirinkti Rygoje arba Taline. Praėjus daugiau, kaip mėnesiui laiko, ši konferencija dar ligi šiol nebuvo atnaujinta. Susidarius kai kurioms naujoms politinėms aplinkybėms, ir aiškesne forma iškylus Rytų Lokarno klausimui, kai kas manė, kad buvusioji trijų Baltijos valstybių konferencija vargiai ar galės buti atnaujinta. Kai kas jei net pranašavo mirties kryželį.

Tačiau ir šį kartą Lietuva parodė gerą norą ir iniciatyvą trijų Baltijos valstybių artimesnio bendradarbiavimo klausimu. Lietuvos vyriausybė šiomis dienomis įteikė Latvijos ir Estijos vyriausybėms pasiulymą, kad buvusioji Kaune liepos 7—8 dienomis konferencija nebutų nutraukta ir šių kraštų atstovai vėl susirinktų naujai konferencijai Rygoje ar Taline. Tokios konferencijos uždavinys, Lietuvos vyriausybės manymu, butų tęsti ir laimingai baigti Kauno konferencijoje pradėtą darbą trijų Pabaltės valstybių regeonalinio bendradarbiavimo sutarčiai sudaryti.

Lietuva siulė, kad tokia konferencija įvyktų jau rugpiučio 17-tą dieną. Tačiau paaiškėjus, kad šis laikas tiek estams, tiek latviams netinka del techniškų kliučių, tai manoma, kad konferencija galės susirinkti dar šio mėnesio pabaigoje.

Reikia, pastebėti, kad naujoji konferencija susirinks trupučiuką skirtingose politinėse aplinkybėse, negu kad buvo susirinkusi Kaune. Kaip jau buvo minėta, dabar aiškia forma jau yra iškilęs Rytų Lokarno klausimas. Viešėdamas Maskvoje Lietuvos užsienių reikalų ministeris Lozoraitis taip pat pareiškė, kad Lietuva aktingai dalyvaus Rytų Lokarno pakto teksto parašyme. Šis paktas taip pat turi nemažos reikšmės ir Lietuvai, nes jis Pabaltės valstybių nepriklausomybę daugiau garantuoja nuo didžiųjų kaimynų užpuolimo. Tačiau nežiurint visų šiek tiek pakitėjusių aplinkybių, Lietuva deda visas pastangas, kad iškeltą trijų Baltijos valstybių glaudaus bendradarbiavimo ir jų sąjungos sudarymo idėją butų realizuota. Tsb.

Pagaliau, Prilipo Liepto Galą

Visiems lietuviams gerai žinomas avantiuristas Bermontas Avalovas, kurs su savo gaujomis bandė vos gimusią Lietuvos laisvę užgniaužti. Tačiau nepavykus, jis išsidangino Vokietijon ir čia keletą metų niekieno nepastebimas gyveno. Tačiau Vokietijoj naciams paėmus valdžią, Bermontas Avalovas, kaip ant mielių išaugo. Jis tuojau pragarsėjo su neva jam skirtu didžiuoju uždaviniu į Rytus. Jis buvo apgyvendintas Lietuvos pasienyje, kaž ką ten veikė, nes buvo labai stipriai saugojamas.

Dabar Bermontas Avalovas matyt įkrito į nacių nemalonę. Iš Vokietijos gauta žinių, kad Bermontas uždarytas nacių koncentracijos stovyklon už... pinigų pasisavinimus. Mat jam buvusi išduota subsidija "išlaisvinti Rusiją nuo bolšavikų" 7000 aukso markių. Tuos pinigus Bermontas Avalovas visus pasisavino. Todel pradžioje jis buvo laikomas Moabite, o dabar uždarytas koncentracijos stovyklon.

Taip žmogus norėjęs plačiai pragarsėti sutarčių laužymu ir smurtu, dabar prilipo paskutinį liepto galą ir pats vietoj vogti svetimas žemes, vogė pinigus, ir net visiškai mažomis sumomis.

ŽODYNĖLIS

GREIČIAUSIA IŠMOKSI ANGLIŠKĄ KALBĄ

Turėdamas kišenini žodynėli, sutaisytą pagal geriausį kalbamokslinį budą be niekeno pagelbos išmoksi kalbėt, skaityt ir rašyt. Kaina $1.00

AMERIKOS LIETUVIS
14 Vernon Street
Worcester, Mass.

Dariaus ir Girėno Paminklai

Tur but nei vienas įvykis lietuvių tiek nesujaudino, kaip Dariaus ir Girėno didvyriškas žygis. Jų pasišventimą savo tėvynei įvertino visi Lietuvos gyventojai. Ir ukininkai, kiek galėdami, pareiškė didvyriams didžiausios pagarbos.

Dariaus ir Girėno komitetas ruošiasi statyti didžiulį paminklą. Tačiau kol kas bus paskiri žmonės ir organizacijos jau spėjo, kad ir kuklius, bet nuoširdžius paminklus pastatyti, įamžinti jų vardą.

Kiekviename Lietuvos miestelyje yra Dariaus ir Girėno vardu gatvės. Kauno savivaldybės žiniomis, visoje Lietuvoje yra apie 300 Dariaus ir Girėno gatvių, 18 tiltų, 24 aikštės, 8 mokyklos. Be to, atskiruose kaimuose žmonės net didžiulius ąžuolus, ar piliakalnius pavadino musų didvyrių vardu.

Beveik visose Lietuvos mokyklose, ypatingai pradžios, mokiniai renka pinigus Dariaus ir Girėno paminklui statyti. Nemažą tų pinigų jau yra atsiųsta į Kauną, kiti dar tebesiunčiami. Kernavės pradžios mokykla surengė gražų sienėnų muzejėlį ir jį paskyrė Dariaus ir Girėno garbei. Vienas ukininkas Simno valsčiuje kitus ragindamas paaukojo du hektaru žemės drasiųjų lakunų paminklui statyti. Taip pat šiomis dienomis be jau parašytų scenos veikalų apie Darių ir Girėną, išeina dar 3 kuriniai, kuriuose rašytojai aprašo jų drąsų žygį. Vienas dvarininkas iš Žemaitijos paaukojo visą savo biblioteką Dariaus ir Girėno paminklui statyti. Žodžiu, kaip kas gali, parodo savo pagarbą drąsiems lakunams visi įvertina jų žygį ir nepaprastai laukia atskrendančio Vaitkaus.

Jeigu Vitkus atskris, aš jam pusę ukio užrašau, kalbėjo vienas ukininkas Dariaus ir Girėno komitete atsilankęs. Tsb.

Gražiosios Kauno Apylinkės

Kai tik iš Amerikos atvažiuoja didesnė lietuvių ekskursija, ją sutikdamos Lietuvos organizacijos parengia tam tikrą brolių priemimo pragramą. Dažnai ton prgramon įtraukiama ir gražiųjų Kauno apylinkių parodymas. Kas gi yra tos gražiosios Kauno Apylinkės?

Pirmiausiai pats Kaunas guli nepaprastai gražioje vietoje tarp didžiųjų Lietuvos upių Nemuno ir Neries santakos. Miestas iš visų pusių apsuptas upėmis ir aukštais kalnais. Kaunas ypač senasis miestas guli slėnyje. Kadangi Kaunas statytas didžiųjų Lietuvos kunigaikščių laikais, tai matyti, kad jį anuometiniai Lietuvos valdovai buvo pasirinkę krašto tvirtove. Ištiesų, Kaune prie pat Nemuno ir Neries santakos yra senovėje garsios ir matyti stiprios pilies griuvėsiai.

Kitoje miesto pusėje Nemunu ar autobuso pavažiavus, apie 8 kilometrus yra garsusis Pažaislis. Pažaislis tuo žymus, kad jame yra viena gražiausių ir brangiausių visame Pabaltyje bažnyčių. Ši bažnyčia yra tuo garsi, kad jos visos sienos dekoruotos žymiausių senovės italų dailininkų paveikslais. Šie paveikslai yra labai brangus. Dažnai užsienio menininkai atvažiuoja į Pažaislį, aplanko šią bažnyčią ir nukopijuoja ją puošiančius meniškus paveikslus. Pačios pažaislio apylinkės pasyžimi savo sveikais, gražiais miškais. Vaizdai čia nepaprastai gražus. Kitoje Kauno pusėje yra Aukštoji Freda. Čia taip pat žavėtini vaizdai, o vakarais vasarą nuolatinis lakštingalų giedojimas.

Plaukiant Nemunu žemyn keliautojui į akis krinta graži Panemunių gamta ir aplinkui esantieji kalneliai. Toliau, aplink Kauną stovi dideli fabrikai, kurie įdomu matyti visiems Lietuvon atvažiavusiems. Netoli Kauno yra ir garsusis "Maisto" fabrikas.

Visi šie Kauno apylinkės savumai čia suminėti ir nesuminėti kartą pamačiusį žmogų užburia ir savin patraukia. Vienas amerikiečių žurnalistas 1920 metais apsilankė Kaune. Jis taip susižavėjo Kauno apylinkėmis, kad net išsireiškė: "Kaunas, tai biaurus paveikslas, gražiuose rėmuose". Žinoma, amerikietis viešėjo Lietuvoje dar tuo laiku, kada Kaunas buvo ištiesų biaurus miestas, gi šiandien Kaunas jau yra visiškai atsistatęs, prilygsta moderniškiausiems Europos miestams. Kur ankščiau Kaune stuksojo pelkės ir balos, ten šiandien stovi nauji Europejiški rumai.

Pats Kauno miestas ir jo nauja statyba, drauge su žavingomis laikinosios Lietuvos sostinės apylinkėmis, sudaro puikų vaizdą ir miestui duoda skoningą vardą. Nors pats Kauno miestas ir jo apylinkės neturi milžiniškų dirbtinų paminklų, tačiau savo originalumu bei gamtos grožiu jau patraukė savin ne vieną keliautoją. Tai liudija ir kitų kraštų žmonės Lietuvon atsilankiusieji. Visi jie pabrėžia, kad Kauno apylinkes verta lankyti ir kad Kaunas daro milžinišką pažangą.

Lietuvon Įvežami ir Nereikalingi Dalykai

Gamtos turtais Lietuva nepasižymi. Geležį, anglį, auksą ir kitus reikmenis ji įveža iš užsienių. Tačiau Lietuvon taip pat įvežami ir toki dalykai, kurių Lietuvoje yra per akis. Sakysim, Lietuvos gastronomijos krautuvininkai įsiveža kas met didelį kiekį užsieninių obuolių, užtai užsienin išmesdami stambias Lietuvos pinigų sumas. Taip pat įvežama daug ir visiškai nereikalingų ankštinių augalų, visokių vynų ir kitų prabangos dalykų, kurie arba Lietuvoje pagaminami, arba jie visiškai taupumo sumetimais įvežti neleistini. Praeitų metų Lietuvos prekybos su užsieniais balansas rodo, kad tokių dalykų iš užsienio įvežta gana už stambią sumą.

Sakysime, krakmolas, batams medinės vynys, avių kailiai pamušalams, pamidorai, kruopos, ašutai, šeriai, ir net medus dabar į Lietuvą iš užsienių leidžiami įvežti. Tuo tarpu kai šitų reikmenų Lietuvoje pasigaminama į valias. Toki prekybininkų žygiai ir nevykusi užsieninė prekyba pykdo Lietuvos gyventojus. Tatai matydama Lietuvos valdžia rengiasi tam užkirsti kelią. Manoma, paskelbti iš užsienių įvežtinų į Lietuvą prekių sąrašą. Kitokios prekės, kaip sąrašė numatytos į Lietuvą įvežti nebus leidžiama. Kitos valstybės taupumo sumetimais tokius sąrašus jau ankščiau yra paskelbusios. Dabar ir Lietuvoje tokių priemonių manoma netrukus imtis. Tai kelius milijonus litų sulaikys viduje. — Tsb.

Lietuvos Pajurio Milžinė Nėringa

Siauras smėlingas žemės ruožas tarp Baltijos juros ir Kuršių marių vadinasi Nėringa. Tai viena gražiausių ir įdomiausių vietų netik Klaipėdos krašte, bet ir visoje Lietuvoje. Ji dažnai vadinama Lietuvos Sachara, nes čia labai daug smėlio ir smėlio kopų. Nėringoje šiandien dar yra užsilikusių daug briedžių ir kitų žvėrių. Nėringa garsi savo vasarvietėmis. Tačiau ji dar garsesnė padavimu apie milžinę Nėringą.

— Prieš daugel, daugel metų, kai dar visas Kuršių Nėringos pusiasalis tebebuvo derlinga žemė, su puikiomis pievomis, dirvomis ir laukais, kur dabar guli smėlio užpiltas Karvaičių kaimas, stovėjo stipri iš tamsių pušų sukrauta aukštabokštė pilis. Iš storų didingų sienojų pastatyta pilis išpuošta, išgrąžinta buvo puikia drožyba, gintarais ir jurų geldelėmis, o aplink pilį stovėjo erdvios klėtys su ištaigingomis menėmis ir žaliavo puikus uksmingi sodai; kiek toleliau už jų ant kalvos stuksojo deivės, Laimos, šventykla.

Tos pilies ir viso pusiasalio valdovas buvo Didysis Karvaitis, visoje šalyje garsus stipruolis, nepaprastai aukšto ugio, garsus karo vadas ir drąsus jurininkas. Jo žmona buvo drąsi ir graži. Viena bėda jam slėgė širdį: jie buvo bevaikiai ir neturėjo kam palikti savo garbės ir turtų. Todėl Didysis Karvaitis kartą nukovęs didžiulį briedį, paaukojo dievaitei Laimai, prašydamas duoti jam vaiką. Laima išklausė jo maldos ir metams praėjus, jį, su žmona apdovanojo puikia dukrele. Laimingi tėvai džiaugėsi ir atsidėkodami Laimai pastatė po plačia liepa jai aukurą ir iškėlė didžią puotą. Dukraitė buvo labai vyki: ji diena iš dienos regimai augo ir grožėjo. Bet nuostabu, ji per mėnesį tiek paaugėjo, kad auklė ją vos begalėjo pakelti. Pienu jos negalima buvo maitinti, ji reikalavo košės, o netrukus — ir duonos bei kepsnio; budama devynių mėnesių amžiaus, ji jau bėgiojo, kaip suaugus ir turėjo ilgas kasas.

Nepaprastą mergaitę matydami žmonės kalbėjo: "tai pikta Laumė bus padarius; ji gimusią valdovo dukrelę bus pavogusi, o jos vietoje bus palikusi tą dideliokę". Nuostabumo ir baimės apimti tėvai pasikvietė kryves ir žynius ir ėmė teirautis, kodel taip negirdėtai auga jų dukrelė. Kryvės ir žyniai mąstė, ilgai galvojo, žilas galvas palenkę ir pagaliau tarė:: "valdove, tavo dukrelė — tai gerutės Laimos įstabi dovana. Ji augs dar daug didesnė, todel statykite jai rumus mažių mažiausia dešimtį kartų didesnius už turimuosius ir nieko nebijokite. Dėl dukters jums nieko blogo neįvyks, bet priešingai — ji duos jums garbės, o tavo žmonėms — gerovės ir laimės".

Tuos žodžius išgirdę tėvai nurimo, jų veidai pralinksmėjo. Jie liepė pastatyti labai aukštus, didelius, erdvius rumus, kad juose įsitektų gyventi jų milžinė duktė. Jos vardas buvo Nėringa. Kai ji susilaukė 18 metų, įvyko viskas, ką kryvės pranašavo: ji nešė žmonėms gerovę ir laimę. Jei koks juroj, pakrantėj ar per siaučiančias vilnis į jurą mėtomas laivas budavo pavojuje, ji brisdavo į siaučiančias vilnis, imdavo laivą už inkaro ir ištrauk davo į krantą. Laivams sudužus, ji išgriebdavo iš juros skęstančius jurininkus ir juos susidėjusi į žiurstą parnešdavo namo. Jei kam važiuojant su sunkiai prikrautu vežimu įklimpdavo ratai, tai Nėringai budavo vienas juokas ištraukti vežimą su arkliais ir pastatyti vežimą į gerą kelią.

Garsas apie Nėringą pasklydo po visas šalis. Daug jaunų kunigaikščių iš stomens ir liemens meilinosi ir piršosi. Bet ji sakėsi, tekėsianti tik už to, kuris per Kuršių marias permėsiąs į Ventę akmenį. Marių pakrantėj gulėjo didelių akmenų kruva. Iš jos kunigaikščiai ėmė akmenis ir bandė permesti per Kuršių marias, Akmenį permetė į Ventę tik pats Ventės valdovas, jaunas, žvalus jaunikitis. Jis tapo Nėringos sužadėtinis.

Ir greit po to iš vakarų pakilo didelė audra, ji be pertraukos siautė 13 metų. Jurą išplaudavo ir versdavo ant krantų dideius smėlio kalnus, vėjas tą smėlį išnešiodavo po visą pusiasalį supusdamas kopas. Nemuno ir marių vanduo užpylė krantus ir kaip jura paskandino lankas ir laukus miškus ir kiemus. Neregėtai didelis potvinis gręsė paskandanti ir pačią Ventę. Tai pamačiusi Nėringa prisipylė pilną žiurstą smėlio, perbrido per mares ir ties savo sužadėtinio pilimi supylė smėlio pylimą. Kadangi Nėringai, sužadėtinį aplankant, nemalonu buvo braidyti per dumbliną marių dugną, tai ji supylė skersai kuršių marių pylimą į Ventę. Gilioms vietoms užversti jį ėmė akmenis iš likusios kruvos, iš kurios buvo per marias svaidę jaunikai, gi seklėsnėms vietoms griebdavo koja, suversdavo ją į žiurstą ir nešdavo pilti į mares. Kartą pylimą bebaigiant, smėliu prikrauta žiursto priejuostė, truko ir didžiulis smėlio kalnas šiuptelėjo į mares. Bet Nėringa spėjo žiurstą sugriebti ir dalį smėlio sulaikyti. Patenkinta Nėringa dabar galėjo ten ir atgal pylimu vaikščioti. Ir greit po to, Nėringos ir jauno Ventės valdovo buvo linksmos vestuvės, svečiai gėrė midų ir alų. Nėringa laimingai gyveno ir priaugino milžinų vaikų, stiprių, drąsių ir karingų vyrų. Bet mainėsi laikai. Kilo nauja vėtra iš vakarų ir pietų. Ėmė plusti į Prusus minių minios šarvuotų vyrų, piktų vokiečių kryžiuočių. Jie sakėsi norį Prusus krikštyti, bet ištikrųjų jie nešė į Prusus ne krikščionišką meilę, bet mirtį ir naikinimą: jie žudė lietuvius—prusus, degino jų sodybas, liejo nekaltą kraują. Narsiai gynėsi Prusai. Ant eiklių žirgų, kaip žaibas puldavo nuožmius įsibrovėlius, kardais ir ragotinėmis naikindami piktus atėjunus. Bet jų tiek daug buvo, kad vienus iš-

VIENINTĖLĖ WORCESTERIO LIETUVIŲ LAIVAKORČIŲ IR PINIGŲ SIUNTIMO AGENTŪRA

Parduodam Laivakortes keliaujantiems į Lietuvą ir atgal. Pagelbėsim išgaut Pasus. Vizas, Sugrįžimo Leidimus, Afideivitus ir įvairius kitus dokumentus. Siunčiam pinigus Lietuven Doleriais arba Litais. Visus viršminėtus reikalus atliks Jums Juzė Leonaitė, viena iš prityrusių lietuvaičių, kuri pati nesenai važinėjo Europeje ir žino visas kelionės smulkmenas. Gali užtvirtint svarbius dokumentus Notary Public antspauda. Kam eit pas svetimtaučius, ar po stubas landyt pas bile kokį agentą, kuomet jųs galit kreiptis į tikrą, autorizuotą agenturą—pas saviškius, kur gausit daug geresnį patarnavimą ir savo prigimtoje kalboje. .. Tel. 5-1094

Amerikos Lietuvio Knygynas
14 Vernon Street Worcester, Mass.

naikinus, į jų vietą stodavo kiti. Pulkų pulkai, minių minios naujų karių šarvuočių virsdavo į Prusus. Jie griežė dantis ir neapykanta alsavo, norėdami išnaikinti atkaklią lietuvių-prusų kiltį. Ir neatsilaikė musų broliai prusai. Jų mielą šalelę užkariavo nuožmus kryžeiviai, jų narsius vyrus iššudė pikti atėjunai. Neatsilaikė ir Ventė — Prusų skalvių galinga piis. Krito jos narsųs siaubingi, kaip marių audra gynėjai, Nėringos milžinai sunus, o pilis išgriauta tapo. Jos įros laikui bėgant paskendo į marias ir vandenių gelmės priglobė senų laikų garsios pilies murų likučius. Ir šiandien dar kai kas iš Kuršių laivininkų pasakoja, kad siaučiančioms marių vilnims nurimus, aiškiai marių dugne matyti Ventės pilies murų griuvėsiai, o skersai marių — didelių stambių akmenų pylimas, kurį kadaise yra padariusi jurininkų gelbėtoja ir žmonių geradarė pajurio milžinė Nėringa. — Tsb.

Didėjantis Vilniaus Krašto Skurdas

Nuolatos lietuviškoje spaudoje vis pasirodo žinių, kad Vilniaus krašte jau kelinti metai iš eilės siaučia didelis skurdas. Kai kam gal atrodytų, kad toks skurdas esąs perdėtas. Tačiau iš tiesų Vilniaus krašte skurdas netik nemažėja, bet nuolatos vis auga. Ir štai kodel.

Pats Vilniaus kraštas yra nederlinga žemė, daugiausiai smiltynai, akmenynai ir molis. Jau pati gamta Vilniaus kraštą derlingumo žvilgsniu senai nuskriaudė. Nuskriaustas jis ir savo politiškai geografiška padėtimi. Užgrobdama Vilnių, Lenkija, kaip dabar pakušdomis kai kurie lenkai prisipažįsta, padariusi stambią politinę klaidą. Ją atitaisyt patiems lenkams dabar daug sunkiau, negu ją buvo padaryti. Vilnius Lenkijai dabar nors yra raktas į visą Lietuvos teritoriją, tačiau tuo pačiu jis yra valstybės pakraštyje. Iš Vilniaus krašto Lenkija turi kuo mažiausiai materialinės naudos, net sunkiai pakeliamus nuostolius. Pati Lenkija šiandien paskendusi skolose, negali jų išmokėti. Taigi, ir Vilniaus kraštui nieko negali duoti, gi kelinti metai iš eilės pasikartojantis didels nederlius, kraštą nepaprastai nualino. Del to šiandien Vilniaus krašto gyventojai atsidurė nepakeliamame skurde. Patys jo negali nugalėti, o valstybė nieko nepadeda. Tad ir eina diena iš dienos tas skurdas vis didyn ir nesimato galo.

Štai keletas pavyzdžių, kurie rodo, nesibaigiantį vargą. Visame Lydos ir Valižino krašte žmonės jau nuo Velykų gyvena be duonos, kai kas jos jau Kalėdoms buvo pristigę. Dabar ukininkai jau susilaukė šviežios duonelės, bet pinigų nebemato. Moterys, kiaurą dieną dirbdamos lauko darbą, ir valgydamos savo valgį, gauna vos 50—80 skatikų. Degtukus skaldo į tris keturias dalis. Vesdami žmonės stengiasi verstis vekseliais, arba įvyksta savotiški mainai: "tu, sako, vesk mano seserį be kraičio, o aš vesiu tavo be kraičio. Ir abu turesiva žmonas". Švenčionių apskrityje parduodama 17 hektarų pirmos rušies viensėdis tik už 5000 litų.

Katastrofiška Vilniaus krašto padėtis, aiškėja, kad ir iš tokio fakto, pačių lenkų keliamo. Vilniuje pastebėta daug tuščių butų. Jų niekas nesamdo, nes jie yra per dideli ir senai neremontuoti. Ukio bankas tam tikslui paskyrė 350.000 zlotų kreditą, bet niekas juo nesinaudoja. Tada kredito suma buvo sumažinta ligi 100.000 zlotų. Bet ir to pasirodė esą per daug. Namų savininkai bijo lenkiškų pinigų ir pasinaudojo tiktai 40.000 zlotų. Pakanka pereiti Vilniaus gatvėmis, kad įsitikintum, kiek yra mieste senai apyrusių ir apdraskytų namų. Susidaro juokinga ir keista padėtis: miestas nuskuręs, be pinigų, nenori vis del to pasinaudoti pinigais. Tai įvyksta todel, kad butų kainos yra nukritusios, be to, niekas reguliariai nemoka nuomos už butus. Del to ir namų savininkai negali mokėti procentų ir ratomis grąžinti skolos.

Vilniaus krašte yra daug miestelių, kurie bankrutuoja. Ypač miestelėnus spaudžiai skolos ir procentai. Kobilninkų miestelis po gaisro buvo verčiamas statyti tik murinius trobėsius. Buvo suteiktos paskolos 65 padegėliams. Dabar tenka skolas grąžinti, kada visokeriopos kainos bent 10 kartų krito.

Arba vėl štai charakteringa bado tragedija. M. Bieliunienė iš Vilniaus priemiesčio atvežė trejetą mažų vaikų miesto centran ir paliko. Po kelių valandų ir pati motina rasta apalpusi iš bado.

Kas kitą butų jeigu Vilnius priklausytų Lietuvai. Tada žymiai to krašto gyventojų naudai pasikeistų jo politiškai geografinė padėtis. Vilnius taptų kaip ir buvęs Lietuvos politiniu, kulturiniu ir ekonominiu centru. O juk žinome, kad arčiau didelių miestų ir sodžių gyventojams daug lengviau gyventi, ypač kad didysis miestas butų valstybės sostine. Jau patys Vilniečiai galutinai įsitikino, kad kol Vilnius priklausys Lenkijai, jų krašte niekados nesibaigs vargas ir skurdas, o jis tik nuolatos didės. Tsb.

Įvairios Žinios

— Namelis, kuriame gyveno ir mirė daktaras Vincas Kudirka, priklauso Naumiesčio vokiečių tautybės gyventojui. Ten jis laiko savo mėsinę. Naumiesčio burmistras dailininkas Z. Skirgaila senai darė pastangų šį namelį nupirkti ir jame įrengti Kudirkos muziejų. Tačiau savininkas už jį pareikalavo 15.000 litų. Tuo tarpu kai visų nuomonė, jis tėra vertas tik 5000 litų su visu sklypu. Muziejaus reikalas buvo atpuolęs. Tačiau neperseniai tuo reikalu Naumiesčio burmistras lankėsi pas Lietuvos Prezidentą Smetoną, kuris pažadėjo paramos. Kaip tik namas bus atpirktas, burmistras nutarė surinkti visus didžiojo Kudirkos palaikus ir apstatyti kambarį taip, kaip jis buvo Kudirkos paskutinėmis gyvenimo dienomis. Bus atpirkta lova, kurioje Kudirka mirė, sermėga kurią vilkėdamas Kudirka palaidojo savo tėvus ir kita. Kitame namo galė manoma įrengti moksleiviams skaityklą.

— Iš Amerikos sugrįžęs VVS atstovas lankęs lietuvių kolonijas su paskaitomis rašytojas Petras Babickas drauge parsivežė ir Floyd Bennet aerodromo žemių. Kaip žinome iš šio aerodromo Darius ir Girėnas pakilo su "Lituanica" į savo didžiąją kelionę. Šitas žemes Babickas atidavė Dariaus ir Girėno paminklui statyti komitetui, kad jos rastų sau tinkamą vietą busimam paminkle.

— Naujoji Klaipėdos krašto direktorija remdamasi Klaipėdos krašto statutu dėl nemokėjimo lietuvių kalbos paskutinuoju laiku atleido daug direktorijai priklausančių valdininkų. Mažai mokantieji lietuviškai pasižadėjo per metus lietuvių kalbą gerai išmokti. — Tsb.

VILNIAUS GELEŽINIO FONDO DIENA

1920 metais rugpiučio 26 dieną buvo susiorganizavusios jaunutės lietuvių kariuomenės pulkai įžygiavo į senąjį Vilnių. Lietuvos sostinė per kelius amžius nemačiusi savo gatvėse lietuvių karių, dar nesuspėjo jais apsidžiaugti, o štai iš pietų pusės Lietuvos išgamų dvasia jau suruošė savo tėvynei kruviną smugį. Tik užvakarykščiai pasirašyta Suvalkų sutartis, pripažįstantį Vilniaus kraštą Lietuvai, išgamoms atrodė beverčiu popiergaliu ir Pilsudskio legijonai, naudodamiesi savo jėgų persvara, užgrobė Vilnių savo amžinąjai gėdai, o lietuvių tautos naujam vargui.

Lietuvių kariuomenė tada buvo dar labai silpna ir negalėjo atlaikyti stipresnio puoliko jėgų persvarą. Ji buvo priversta trauktis atgal. Iš Vilniaus besitraukdami, lietuviai jo neišsižadėjo. Laikinai jo netekę, dar labiau ėmė savo Vilnių branginti ir kiekvieni nauji okupacijos metai, kiekvienos naujos Vilniaus užgrobimo sukaktuvės tik gilina bedugnę lenkų ir lietuvių tautų santykiuose, tik stiprina lietuvių tautos pasiryžimą atgauti Vilnių ir visas lenkų užgrobtas žemes.

Tiesa, lietuviams kelias į Vilnių dabar yra sunkaus darbo ir didelio vargo kelias. Bet vargas ir darbas užgrudins lietuvių tautos jėgas, suvienys visą tautą ir visus krašto gyventojus, taip pat ir jo išeiviją — bendram tikslui — savo sostinės ir visų užgrobtų žemių atvadavimui.

Vilniui vaduoti sąjunga, visomis jėgomis siekdama užgrobtų žemių atvadavimo, įsteigė Vilniaus geležinį fondą. Fondas savo dieną pasirinko ano pirmojo musų kariuomenės žygio į Vilnių dieną. Kasmet rugpiučio 26 dieną visa lietuvių tauta švenčia Vilniaus geležinio fondo dieną. Šiemet rugpiučio 26 dieną jau suėjo 14 metų, kada lietuviška kariuomenė užvaldė savąjį Vilnių. Kiekviena Vilniaus geležinio fondo diena, tai didžioji proga lietuvių tautos jėgoms sudaryti gražią sutartinę. Tada visi turime užmiršti, kas mus skiria, o prisiminti tiktai, kas mus jungia. Juk nei vienu nei kitu reikalu lietuvių tauta taip vieningai nesutaria, kaip Vilniaus ir Klaipėdos reikalais. Čia užmirštama partijų ir srovių reikalus, užmirštama asmeniški nesusipratimai, visi petis į petį, kaip vienas žmogus einame į bendrą Vilniaus vadavimo darbą. Tą dieną kiekvienas lietuvis pasiima regimąjį Vilniaus kovos simbolį — Vilniaus pasą ir įklijuoja Vilniaus ženklelį į jam paskirtą vietą. Tikrai tai buvo vykęs sumanymas pavartoti Vilniaus pasus ir ženklelius, kaip kovos priemonę. Didžiąjai idėjai reikšti ir ugdyti reikalingas regimas ženklas, matomas įrankis. Musų šventoms teisėms į Vilnių reikalingas raštas, nuolat mums ir visam pasauliui tas lietuvių teises primenantis. Musų darbams ir aukoms kovoje del Vilniaus reikalingas dokumentas, kuris kiekvienam lietuviui ir jų ainiams butų kilniu įrodymu ir priminimu, jog sunkiais tautos kovų laikais ir mes nebuvome atsimeteliais, bet savo šventą pareigą įvykdėme.

Kiekvienos tokios metinės Vilniaus užvaldymo sukaktuvės turės tautai duoti naujus šimtus tukstančių susipratusių lietuvių, kovotojų. Jeigu jau pirmais Vilniaus geležinio fondo metais susispietę per porą šimtų tukstančių fondo rėmėjų, įsigijusių Vilniaus pasų ir ženklelių, tai ir toliau, beabejo, atsiras naujų remėjų dar didesnis skaičius, nes jau anie pirmieji šimtai tukstančių bus gerais ragintojais ir kitų savo giminių, kaimynų bei pažįstamų, kad ir jie, tie naujieji broliai ir sesės lietuviai eitų į talką bendram darbui ir Vilniaus pasus įsigytų ir sau ir savo vaikučiams.

Raginti į tą darbą kitus bus lengva ir malonu. Reikalas didis, įdėja aiški, o galimybė juk taip pat visiems lengvai prieinama. Vilniaus geležinis fondas iš tautiečių didelių aukų nereikalauja, svarbu, kad ir maža auka, bet kad kiekvienas ją duotų. Norima, kad kiekvienas lietuvis nežiurint kurioje pasauliio dalyje jis gyventų, butų Vilniaus geležinio fondo remėju ir aktingu Vilniaus kovos fronto darbininku.

Vilniaus geležinio fondo sumos kol kas bus nepajudinamos, užtat pats fondas pavadintas geležiniu. Jos lauks didžių įvykių ir lauks kol krašto galva leis tą geležinę skrynią atidaryti. Tačiau ir belaukdamos tos sumos savo darbą dirbs. Jos, žemės banke gulėdamos, kels Lietuvos ukį, didins jo gerovę, o nuošimčiai nuo tų sumų garsins visam pasauliui išgamų žygio niekingumą, ir musų tautos balsą šaukiantį dangun keršto ir tvirtą bei aiškų reikalavimą grąžinti mums sostinę ir trečdalį žemių.

Kiekviena Vilniaus geležinio fondo diena yra tai iškilmingas lietuvių tautos šventų teisių prie senojo Vilniaus proklamavimas prieš visą pasaulį, ir tai proklamavimas netik žodžiu tartas, ar raštu rašytas, bet darbu bei pasiaukojimu paremtas, nes gausiomis ir nuoširdžiomis aukomis bendram reikalui patvirtintas.

Šiais metais visame pasaulyje gyvenantieji lietuviai plačiai ruošiasi minėti garbingo Lietuvos kariuomenės žygio į Vilnių 14 metų sukaktuves. Visi rengiasi regimu ženklu paremt Vilniaus kovos frontą, įsigydami Vilniaus pasus ir įklijuodami Vilniaus ženklelius. Tegul Vilniaus geležinio fondo diena sukelia tuos kruopščių darbų didvyrius ir pastumia juos į reikalingiausį ir naudingiausį lietuvių tautai darbą, kovoje del savo senosios sostinės — Vilniaus. **Tsb.**

Naikina Švietimą Vilniaus Krašte

Užgrobę Vilniaus kraštą lenkai pradėjo persekioti visokį lietuvišką judėjimą. Taip pat jie naikino ir trukdė lietuvių kulturinį gyvenimą. Dar pačioje pradžioje Vilniaus krašte buvo keli šimtai lietuviškų pradžios mokyklų, kelios gimnazijos, mokytojų seminarijos ir suaugusiems mokyti kursai. Pamažu ir masiniais atsitikimais Vilniaus okupantai sunaikino visą lietuvišką švietimą, brukdami savo lenkiškąjį.

Vilniaus krašto lietuviškas mokyklas steigdavo ir išlaikydavo lietuvių švietimo draugijos. Jų žymiausios yra "Rytas" ir "Kultura". To krašto lietuviškuose sodžiuose dar prieš keletą metų abi draugijos turėjo daugiaus kaip 100 lietuviškų pradžios mokyklų. Tačiau lenkų nuolatiniai persekiojimai lietuviško švietimo priėjo ligi to, kad ėmė masiniai uždarinėti lietuviškas mokyklas. Pamename, kad 1927 metais lenkai Vilniuje uždarė vienintelę lietuvių mokytojų seminariją, kad lietuviai negalėtų pasiruošti savo mokykloms tinkamų mokytojų. Tuo pačiu laiku buvo uždaryta keliasdešimts lietuviškų mokyklų.

Šių mokslo metų pradžioje abi Vilniaus krašto lietuvių švietimo draugijos turėjo tik apie 20 mokyklų. Teoretiškai jos turėjo mokyklų dar antrą tiek. Tačiau tos mokyklos jau visi metai neveikia.

To viso lietuviškų mokyklų mažėjimo Vilniaus krašte priežastimi yra neteisingai lietuviams taikomi lenkų valdžios švietimo įsakymai. 1922 metais lenkų švietimo ministeris išleido įsakymą, kad naujai statomose mokyklose butų įrengti visi patogumai ir higieniškumas. Tačiau tas įsakymas neliečia senuose butuose esamų pradžios mokyklų. Tačiau žemesnioji lenkų švietimo valdžia su tuo įsakymu prasilenkia ir reikalauja, kad lietuviškos mokyklos butų atžvilgių butų lygios naujai pastatytoms lenkiškoms mokyklons. Gi į senuose butuose esančias lenkiškas mokyklas nekreipia jokio dėmesio ir jokių patogumų nereikalauja. Lietuvių švietimo draugijos negali naujų mokyklų statyti ir nemato iš to jokios naudos, nes mokyklos buto klausimas nėra vienintėlė lietuviškų mokyklų naikinimo priežastis.

Kita priežastis, tai yra lenkų švietimo valdžios išgalvoti vadinamieji mokytojams moralybės liudijimai. Mat, mokytojas prieš skiriant jį į mokyklą turi iš lenkų administracinės valdžios gauti ištikimumo liudijimą. Tačiau lenkai lietuviams mokytojams tokio liudijimo visiškai neduoda, nors mokytojai ir butų tinkamiausi. O be moralybės liudijimų mokytojai netvirtinami.

Taip pat Viniaus krašto lietuviams mokytojams daug kenkia ir visokių vizitatorių "akies" neturėjimas. Nors mokytojas ir jo mokykla yra pavyzdingiausia, tačiau po vizitatoriaus apsilankymo jis iš pareigų atleidžiamas. Žodžiu, iš lietuviškų mokyklų lenkų valdžia daug daugiau reikalauja, negu iš lenkiškų valdiškų mokyklų, nes lietuviškas privatines mokyklas ji laiko prabangos dalyku.

Jeigu lenkų švietimo valdžia teisingai vykdytų visus lenkų švietimo įstatymus, tai net sulig paskutiniosios oficialios lenkų statistikos, lietuviai Vilniaus krašte turėtų turėt apie 310 savo mokykų. Tačiau dabar, kaip jau sakyta, lietuviai teturi tik apie 20 tokių mokyklų.

Nors lenkai lietuviškas mokyklas uždarinėja, tačiau susipratę lietuviai tėvai reikalauja, kad naujos mokyklos butų steigiamos. Jie savo vaikų į lenkiškas nenori leisti, nes žino, koks vaikams ištautėjimas gręsia. Nebodami jokių pabaudų ir net kalėjimo, Vilniaus krašto lietuviai geriau moka pabaudas, bet savo vaikų lenkinti neleidžia.

Lietuviškų mokyklų mokytojai savo darbą dirba su pasišventimu, nors jiems nėra užtikrinto rytojaus. Šalutinis suaugesniųjų lietuvių švietimo darbas varomas per spaudą lietuviškas draugijas, skaityklas, suaugusiems kursus ir t.t. Prie dabartinių sąlygų, girdėti, kad lenkų valdžia yra nusistačiusi netolimoje ateityje visiškai panaikinti Vilniaus krašto lietuviškas mokyklas. Ta butų skaudžiausias lietuviams smugis ir jų tautiško judėjimo žymus ugniaužiams.

Baltijos Juros Legenda

Prieš daugelį metų toje vietoje, kur dabar yra Baltijos jura, buvę dideli, aukšti kalnai. Juose gyvenusios piktos raganos. Kas patekdavęs į tuos kalnus, tą raganos apkėrėdavusios, materys paversdavusios lakiomis žuvėdromis, o vyrais šakalais. Patekusios į tuos kalnus įsimylėjusius, raganos apkėrėdavusios ir juos jau išskirdavusios — mylimąsias pavertusios žuvėdromis, išsiųsdavo skraidyti virš vandenų, o mylimuosius panardindavę į vandenys. Dar ir šiandien mergelės, paverstos žuvėdromis, skraido virš vandenų, ieškodamos savo mylimųjų... ir jos savo sparnų plasdenimais ir puolimais prie vandens reiškia savo širdgėlą...

Raganos įgrįso žmonėms. Tada gyventojai išrinkę du žmones ir nusiuntę į Žemaitijos girias pas to krašto vyriausįjį burtininką, gauti patarimo. Kol pasiųstieji žmonės pasiekė burtininkus, praėję ketveri metai, nes burtininkas gyvenęs pačiame girios viduryje, ir buvęs saugojamas 12 slibinų: jų kiekvienas turėjęs po 24 galvas. Pro visus praėję laimingai, tik kada ėję pro paskutinį, seniausią, suužusi giria, sustaugę kartu visi visomis savo galvomis slibinai. Pasiuntiniai išsigandę ir vietoje iš baimės sustingę. Tuo metu pro juos praskridusi žuvėdra ir jiems pasakiusi: "nebijokite žmonės, kada užia giria ir staugia slibinai, tada vyriausias krašto burtininkas priima pas jį atkeliavusius svečius". Jie paklausę žuvėdros ir nuskubėję pas burtininką. Jis pasiuntinius maloniai priėmė ir reikalo išklausė. Ilgai galvojo ir tik po dviejų dienų davęs tokį atsakymą: "mielieji krašto žmonės, dangaus, žemės, vandenų ir kalnų dievas reikalauja iš jusų krašto vienos gražiausios mergelės, kuri savo mirtimi jus išgelbės nuo piktųjų raganų. Toji mergelė, sulig dievų valia, turi buti savo mylimojo nustumta nuo aukščiausiojo kalno viršunės".

Su tokiu atsakymu nusiminę žmonės grįžo pas savuosius. Buvo sušauktas žmonių susirinkimas kuris turėjo nuspręsti vienai mergelei mirtį. Kai jau buvo visi susirinkę, to krašto valdovo sunus ant šaunaus žirgo įjojęs į minios vidurį ir paskelbęs, kad jis pildąs dievų norą ir aukojąs savo mylimąją. Mylėdami žmonės valdovo sunų, o draugeir jo mylimąją, pradėję graudžiai verkti. Miniai verkiant valdovo sunus, savo mylimąją pasisodinęs ant savo žirgo nešė ant aukščiausiojo kalno viršunės. Kuomet baigė užnešti, slydusi žirgo koja ir jiedu nukritę į bedugnę. Tokios aukos dievams užteko. Jie paleido į kalnus žaibus, kurie juos sudaužė į skeveldras. O žmonės matydami tokį baisų reginį ir gailiedamiesi valdovo sunaus ilgai griaudžiai verkė kol toje vietoje iš jų ašarų pasidariusi jura, kurios vanduo dar ir šiandien surus. Toje vietoje nė pėdsako nelikę kalnų, juos dievai žaibais sudaužė, o žmonės savo ašarose jų likučius paskandinę. —

Kaip Rusai Lietuvius Gaudydavo į Kariuomenę

Dabar Lietuvoje visiems labai paprastas dalykas, kad žmogus sulaukęs 21 metų turi eiti tarnauti į kariuomenę. Paskirtą dieną visi kariuomenėn šaukiamieji, taip vadinamieji naujokai, niekur nesislapsto, bet tiesiog vyksta ten kur jiems reikia ir per ištisus metus mokosi savo tėvynę nuo priešų ginti. Ištarnavę nustatytą laiką jie vėl grįžta į namus ir vėl gali toliau dirbti savo pamėgtą darbą.

Visai kitaip jauni Lietuvos vyrai elgdavosi rusų laikais. Mat tuomet kariuomenėje reikdavo tarnauti keletą ir net kelioliką metų. Todel visi rusų kariuomenės tarnybos labai vengdavo, jie net darydavo įvairius kuno sužalojimus ir kitokius kenksmingumus, kad tik nepatektų į kariuomenę. Tada ir kariuomenėje tarnauti buvo ne taip lengva, kaip dabar lietuviškoje kariuomenėje.

Anais laikais nemažam skaičiui Lietuvos jaunų vyrų išvengti rusų kariuomenei padėdavo ir aukštas vietas užimantieji lietuviai. Kalbama, kad daug vyrų "išbrokydavo" daktaras Kazys Grinius, buvęs Lietuvos prezidentas, kuris tuo laiku buvo garsiu gydytoju Suvalkijoje. Kai kurie vengdami rusiškos karo tarnybos pabėgdavo net į užsienį. Gal ne vienas toks lietuvis dabar gyvena Amerikos Jungtinėse valstybėse ir kitur. Savaime aišku, kad tada lietuviui tarnauti rusų kariuomenėje buvo beveik tas pats, kas ir dirbti prieš savo kraštą, nes reikdavo visuomet galvą guldyti už Lietuvos engėją carą.

Kai artindavosi stojimo laikas į kariuomenę, dauguma lietuvių nuo tos prievolės slapstydavosi. Tada juos pradėdavo gaudyti rusų žandarai. Šaltyšiai taip pat turėdavo padėti gaudyti savo kaimo vyrus. Ne vienam tada lietuviui tekdavo slapstytis miškuose ar pas savo pažįstamus, kad tik išnešus žandaro kulpkos nesužeistą kailį. Žandarai išieškodavo visus namus, bet nieko neradę sėsdavo į vežimus ir išvažiuodavo.

Daug žandarams gelbėdavo ir degtinės stikliukas. Naujokas gerai pavaišindavo rusiškus žandarus ir tie tyčiomis jo nepagaudavo. Ilgainiui žmonės taip išgudrėjo, kad žandarus beveik dažnai papirkdavo, ir rusiškos kariuomenės išvengdavo. Budavo net šitokia naujokų gaudymo tvarka: vyrai vartodavo ginklą prieš žandarus, jeigu kurį žandarą nušaudavo, tai turėdavo jis pats savanorius stoti į kariuomenę. Jeigu nestodavo, o jį vėliau pagaudavo, tai budavo sunkiai baudžiama. Gi jeigu pats savo noru stodavo, tai nuo bausmės dažnai budavo atleidžiamas, o tik siunčiamas tarnauti į Sibire stovinčius rusiškus pulkus.

Dabar Lietuvoje jau nebėra žandarų, nebėra rusiškos kariuomenės. Visur savi lietuviški kareivėliai tų pačių tėvų lietuvių užauginti savo kraštą ginti ruošiasi, linksmai dainuoja, nes žino, kad kariaus už žmones, už savo tėvų žemę.

LIETUVIAI!
SKAITYKITE ir PLATINKITE
AMERIKOS LIETUVĮ

NRA
Lainer's
VYRŲ KOSTIUMAI
PLOŠČIAI
VIRŠUTINIAI ŽIPONAI
Centro Ofisas 73 Green g-vės
Dirbtuvė Plymouth g-vės
KAILINIŲ DRABUŽIŲ SANDELIS
Užlaiko Pigiausiomis Kainomis
Kiekvienas Drabužis Apdraustas
IŠVALYTI
SUPROSYTI
ATNAUJINTI
Dabar
70¢
Del Greito Patarnavimo Pašaukit
5-5281
Už tą patį Aukštos Rušies Valymo Patarnavimą, kurį reikalautumėt iš musų.

REIKALAUKITE
BOWLERS ALŲ
WORCESTERIO NUOSAVAS PRODUKTAS
ALAUS VARYKLA NUO 1883 METŲ

ATYDA!
NORE'S KRAUTUVĖJE GALITE PASIRINKT IŠ ŠIŲ GERIAUSIŲ DEGTINIŲ
Woodcock
Old Farm
Seagrams — 7
Seagrams — 5
Seagrams — V. O.
Golden Wedding
Four Roses
Tom Hardy
Blackstone
McBride's Old Shay
Nite Club
Spur
Crab Orchard
Town Tavern
Wolf Creek
Royal Worcester
Skipper
Hennesy's 3 Star
Bacardi Rum
GINS
FLEISCHMAN'S DRY
GRAVES DRY
GLEE CLUB DRY
MR. BOSTON
HOLLOWAYS,
TOM COLLINS
Taipgi Įvairiausios Rušies Alaus ir Vyno
PRISTATYMAS UŽDYKĄ Į VISAS MIESTO DALIS
Čia Jųs Visuomet Bunate Nuoširdžiai Priimtas
NORE'S
159 WATER STREET — WORCESTER, MASS.

JUOKAI

TEISME

Teisėjas. Motiejau N.! Tamsta esi kaltinamas tame, kad be jokios svarbios priežasties sudavei į veidą Antanui X.

Motiejus. Prašau poną teisėją priimti domėn, kad tai nebuvo be priežasties, jog prie to buvo liudininkų, kurie girdėjo, kaip Antanas šiais žodžiais pradėjo:

"Sakau jum, kad Motiejus tai yra... aš iš karto dasiprotėjau, kad jis norįs pridėt "latras", arba "rupužė", ir delto jam burną ranka uždariau.

KAVINĖJ

Vienas svečias į kitą: Leisk man, gerbiamasai tamsta, asmeniniai tiktai vieną žodelį pasakyti.

Kitas. Labai gerai, kad tiktai tas žodelis nebutų pinigai.

Pirmasai (atsitraukiant). A — tai atsiprašau.

MERGINA IR STUDENTAS

Mergina (į besimokinantį studentą). Kada tamsta, pagaliau, išlaikysi kvotimus ant daktaro?

Studentas. O aš... taigi mat... neturiu noro taip veikiai apsivesti.

POŽYMIS NEKALTUMO

Advokatas teisme į apvogtąjį pilietį: "Ar tasai vagis tamstos spintoj nieko nepaliko?"

Apvogtasai. Radau paliktą kelis smulkius pinigus.

Advokatas, kreipdamasis į teisėjus: "Stačiai tai yra aiškus, kuogeriausis įrodymas, kad toji vagystė ne mano klijento. papildyta; nes šis tokiuose atvejuose niekuomet nebuvo papratęs nieko nepalikti".

J. Naruševičius

"Aš buvau basas", kalbėjo vedėjas pardavėjui, "kai aš į šį miestą atvykau".

"Tai nieko", pastebėjo pardavėjas, "aš buvau nuogas".

"Bet juk tai negalimas dalykas", atkirto vedėjas.

"Kaip tai, negalimas dalykas", pstebėjo pardavėjas, "bet juk aš čia gimiau". (Iš Prager Presse")

ATLEISKITE "LEIDĖS" — ŠIEK TIEK APIE TAMSTŲ KOJAS...

(Iš minčių, kurios ateina į galvą). Šiais madų laikais nenoromis linda į galvą mintis, kad —

Moteris kuri nerodo savo kojų (kuri nešioja ilgą rubą), panaši krautuvei, kuri neturi iškabos...

ŠYPSENOS

Yra vylingė šypsena, —
ji rožė laimės ir svajonių,
kad jie Dievų kilnių dukrų —
be abejonių.
Yra ir pragaro kvaptis
į veidą žemišką įdėta, —
su ja ir dvasinė mirtis
jau pažadėta...

Leonas Rakštis

GINKLUI
(Nusivilimo valandoj)

Tylus drauge, mirties dvelkimą
Savyj negyvame slepi, —
O gal man laimę atneši
Per vieną meilės prispaudimą.
Drauge — ramumo nematau
Jo niekur dvasios nerandu, —
Apglėbki meilėje nors tu,
Nors tu negyvas — aš žinau...

Vargo Poeta

TIPAS

Katiliukas, barzda neskusta...
Kojinės kiauros šilkinės...
Apikaklė kiek aptrinta,
raištė mados paskutinės...
Pirštinės baltos, odos...
Pirštai kiauri, netaisyti...
Gedulas... Nieko nebos,
jeigu nagai nekrapštyti..
žodį vartoja dažnai:
"Jis — inteligentas!..",
ginčytis moka karštai
geras gal but konkurentas...
Laikraštį skaito tik tą,
šiandie kuris dar madoje,
"Lietuvos Aide" randa viską,
ką rasdavo dar "Lietuvoje"...
Partijas neigia ir jis,
nors bilietus partijų turi:
kažin, naudingesnis kuris?
Įdėjęs nors trauk, į kepurę...
Alų jis geria vien tik bare,
nors plutą namuose ragavęs...
Sveikinu, vyre, tave!
Nes tautai save atidavęs...

Palanga, 1931. IX. 6 d.

Arėjas Vitkauskas

"Amerikos Lietuvio" Spaustuvėje Atlieka
Visokius Spaudos Darbus

Vietos žinios

Lankėsi Svečiai Worcestery

Juozas Januškevičius, gerai žinomas lietuvis veikėjas visose Jungtinėse Valstijose, buvo atvykęs į Worcesterį pas ponus Krasinskus. Kartu atvyko jo žmona ir dvi dukterys. Buvo atvykę į "Amerikos Lietuvio" pikniką, rugsėjo 2-trą dieną, Maironio Parke. Ponas J. Januškevičius tuo laiku pranešė, kad jo sunus, kurs per vasarą lankėsi Lietuvoje ir okupuotame Vilniaus krašte, jau ketina neužilgo sugryžti į Jungtines Valstijas.

Rugsėjo 7-tą ir 8-tą dieną, lankėsi Karolis Požela, žymus pasaulinis sportininkas. Aplankė "Amerikos Lietuvio" įstaigą ir savo pažįstamus Worcestery. Iš Worcesterio išvyko į Springfield, paskui į Montreal, Kanadą, kur ritosi pirmadienio vakare. Penktadienio vakare, rugsėjo 14-tą, Karolis Požela risis Bostone.

Rugsėjo 8-tą dieną, Worcestery lankėsi Bernardas Jerusevičius, jo žmona ponia Jerusevičienė, duktė Ieva ir sunelis Jurgis, iš Easthampton, Mass. Jie svečiavosi pas ponus P. Čirus, 14 Esther gatvės. Buvo ir užėję į "A. L.' redakciją.

Rugsėjo 10-tą dieną atvyko ponas J. S. Galinaitis iš Baltimore, Md. Aplankęs savo gimines ir pažįstamus išvyko ketvirtadienį, rugsėjo 13-tą dieną.

Auditoriumas ir Mechanics Svetainė Uždaryti Sportams

Nors buvo pranešta, kad auditoriumas ir Mechanics svetainė nebus išnuomojama sportų tikslams, kaip kumštynėms ir ristynėms, šių dviejų, sportų promoteriams nebuvo jokių sutrukdymų, nes abudu jau buvo pradėję daryt kitokius planus ir buvo gavę įvairių pasiūlijimų. J. Villa, Arena A. C. kliubo pirmininkas, laikys kumštininkų mėgėjų rungtynes Eagle svetainėje. J. McGrath, kurs yra ristynių promotoris, tikisi gauti svetainę, miesto centre. McGrathh rengia ristynes lauke, gi dar praeis mažiausia dvi savaitės kol ristynes reikės laikyti prišildytoj svetainėj. Kumštynių neįvyks anksčiau apart spalių 5-tos dienos.

PRANEŠANT
IŠPARDAVIMĄ
SĄRYŠY SU PAKEITIMAIS KRAUTUVĖJE
Filene's
ANNEX
Vaikinams ir Bernaičiams

Toje pačioje dienoje arba kiek vėliau, apie rugsėjo 20-tą, mes atidarysime ant pirmo, antro ir trečio aukščio, naują krautuvę, kur vyrai galės patirti populiariškas kainas!

Pagal naujus nusistatymus, jųs galite naudotis savo atmokėjimo sąskaitą, (kuri dabar yra galioje) galite čia paduoti savo drabužius pataisyti, pirkiniai buna pristatomi į namus už dyką ir gauti kitus patarnavimus, kurie buvo rasti tiktai musų didelėje krautuvėje. Mes parduosime NAUJUS POPULIARIŠKŲ KAINŲ PIRKINIUS, NAUJAME SKYRIUJE vien tik vyrams ir vaikams!!

PARDAVIMAS DABAR!

Adv. Owen A. Hoban, Republikonų Kandidatas į Distrikto Teisininkus

Adv. Owen A. Hoban kandidaturos vajaus vadai praneša, jogei kas valandą iš visų Mass. valstijos k r a š t ų, atsiranda vis naujų rėmėjų po šimtais, bei niekieno raginimo.

Šio apsireiškimo geriausias įrodymas yra liuosnora parama, kurią suteikė dabartinis distrikto teisininkas, Edwin G. Norman ir visi gyvieji buvusieji distrikto teisininkai, taipgi vienas Massachusetts valstijos generalis teisininkas, Herbert Parker iš Lancaster. Adv. Hoban kandidaturą remia šie penki gyvi teisininkai, George S. Taft, iš Uxbridge; Edwin T. Esty, Worcester; Emerson Baker, Fitchburg; Charles Rugg, Worcester; adv. Parker, Lancaster. Ne tiktai jie paskelbė savo paramą, bet jie liudijo kas link jo patyrimo ir gabumų užimt tą vietą, tikėdami, jog jisai yra geriausias republikonų kandidatas galintis užimti distrikto teisininko aukštą vietą.

Iš priežasties jo aukšto mokslo, išsilavinimo ir patyrimo jisai labai tinkamai išpildo reikalavimus del nominacijos kurios jis pageidauja. Kandidatas Hoban yra tipas kurį Worcesterio apskrities žmonės reikalauna ir pageidauna per sekančius keturius metus. Partijos vadai atkreipė domę į tai, kad šį metą nominacija turėtų tekti apskričio vyrui, nes paskutinieji du distrikto teisininkai buvo Worcesterio miesto gyventojai. Paprotys buvo pakeisti nominaciją tarp apskrities ir miesto vyrų.

Su savo savotišku narsumu ir magnetizmu, adv. Hoban veda smarkią kovą, nedarantis neapgalvotų prižadų, bet teisingą dalybą kiekvienam. Adv. Hoban turėjo septynis metus patyrimo distrikto teisininko ofise, kurį jisai dabar pageidauja. Adv. C. Rugg ir E. Norman einant pareigas kaipo distrikto teisininkai, kandidatas tarnavo kaipo padėjėjas. Jisai buvo paskirtas Republikonų distrikto teisininkų ir po jais dirbo su pasižymėjimu. Per tą laiką ir anksčiau, jisai turėjo didelį patyrimą kriminališko teismo eigoje, kas yra reikalinga del tinkamo atlikimo distrikto teisininko pareigų. Keturis iš septynių metų distrikto ofise, jisai tarnavo kaipo pirmasai padėjėjas.

Adv. Hoban kandidatura yra remtina visų žmonių. Worcesterio apskričio ne tik žymiausi advokatai, bet ir organizacijos ir pavieni remia jo kandidaturą. Owen A. Hoban, žmogus veikimo, patyręs, gabus ir teisingas gali laimėti lapkričio mėnesio rinkimuose.

Iš Moterų Piliečių Kliubo Veikimo

Antradienio vakare, rugsėjo 11-tą, Moterų Piliečių Kliubas laikė savo mėnesinį susirinkimą, Lietuvių Ukėsų Kliubo svetainėje. Aptarius bėgančius reikalus, buvo išduotas raportas iš prisidėjimo prie Aviacijos Dienos, kuri įvyko gegužės 30-tą dieną. Ponia Julė Lendraitienė išdavė raportą ir pranešė, kad jau buvo pasiųsta virš $400. Transatlantinio Skridimo Komitetui į Čikagą. Kliubietės nutarė surengt didelę vakarienę paminėt savo vieno meto sukaktuves. Vakarienė įvyks sekmadienį, lapkričio 11-tą dieną, Lietuvių Ukėsų Kliubo svetainėje. Komisija surengt vakarienę išrinkta sekančiai: ponia Šimakauskienė, ponia Kamandulienė, M. Leonaitė, ponia Lendraitienė, ponia Bruožienė, ponia Skrickienė, p-lė Gerulaičiutė, p-lė Kulokiutė.

Pasibaigus susirinkimui įvyko iškilmingas priėmimas ponios Magdalenos Mitrikienės ir p-lės Marijonos Leonaitės, kurios lankėsi Lietuvoje, vasarą. Juzė Keblinskaitė, pirmininkė, kvietė visas nares prie stalo, kur buvo prikrauta įvairių skanumynų. Sėdint prie stalo, ponia Magdalena Mitrikienė, gražiai ir įdomiai papasakoja apie savo kelionės įspudžius ir pavaišino skaniu suriu atvežtu iš Lietuvos. Panelė Marijona Leonaitė taipgi aiškiai pabrėžė apie savo apsilankymą Lietuvoj, apie vasarvietes, miestus, turgų, Nemuną ir kaimus. Kalbėtojų kalbos taip visas suįdomino, kad daug narių ketina kitą vasarą vykti į Lietuvą. Poniai Mitrikienei ir M. Leonaitei buvo suteikta po rožių pluokštę. Neseniai sugryžusios narės išreiškė nuoširdžią padėką už tokį malonų priėmimą, kokio visai nesitikėjo. Visos narės išsiskirstė linksmai. Ponios Šimakauskienė ir J. Kamandulienė buvo priėmimo komisija. Visos narės prisidėjo atnešdamos visokių skanumynų. Nors šis moterų kliubas susitvėrė prieš vienus metus, vienok tarp jų yra pavyzdingas sutikimas ir vienybė, todel ir kliubas auga narių skaičiumi. Dabartinė valdyba yra sekanti: Juzė Keblinskaitė, pirmininkė; Julė Metrikaitė, raštininkė ir ponia Juozunienė, iždininkė. **Reporteris**

Rengiasi Prie Metinės Vakarienės

Švento Kazimiero parapijonai smarkiai rengiasi prie metinės vakarienės, kuri įvyks antradienio vakare, rugsėjo 25-tą, pobažnytinėje svetainėje. Rengimo komisijos garbės pirmininku yra klebonas, kun. Augustinas Petraitis. Kunigas Stanislovas Vembre yra komisijos pirmininku ir patarėju. Rengimo veikiančioji komisija susideda iš sekančių veikėjų: Petronėlė Alavošienė, pirmininkė; Petronėlė Bačinskienė, vice-pirmininkė; Margarieta Delionienė, raštininkė; Ona Bruožienė, iždininkė.

Sekančios draugijos prisideda bilietų pardavimu ir aukų rinkimu: Šv. Onos draugija, Šv. Pranciškaus draugija, Marijos Vardo, Petronėlės, Moterų Sąjungos 5-ta kuopa, Blaivininkų draugija ir Seserų Kazimieriečių draugija. **Reporteris**

Metinė Aušros Vartų Parapijos Vakarienė

Ketvirtadienį, rugsėjo 20-tą, 7:30 valandą vakare įvyks Aušros Vartų Parapijos vakarienė, nuosavybės svetainėje. Šioji vakarienė bus svarbiausia iš visų kiek buvo, nes dar nebuvo atsilankę tokio garbingo svečio iš Lietuvos. Jo malonybė Vyskupas atvyks iš Lietuvos su musų gerbiamu klebonu kun. K. Vasiu ir daug įdomių ir naujų dalykų turės pasakyt. Svečias ir musų klebonas parsivež daug naujienų ir nori su visais pasidalyti. Galime tik pasidžiaugti, kad sulauksime tokių garbingų svečių ir išgirsime ką nors naujo apie musų gimtinę šalį. Dar turėsime daugiau garbingų svečių, kurie pirmą kartą ims dalyvumą Aušros Vartų parapijos vakarienėje.

Gerbiamieji Worcesterio gyventojai, nei viena ypata neturėtų atsilikt nuo šio nepaprasto pokilio, nes retai įvyksta tokių parengimų Worcestery. Aušros Vartų parapijos veikiančioji komisija dirba išsijuosusi. Moterų Draugija jau pradėjo gandyti gaidukus ir indikus šiai vakarienei. Jau krautuvninkai prižadėjo atvežt kumpių, ir skaniausios mėsos. Duonkepiai, ne tik lietuviai, bet ir svetimtaučiai pažadėjo iškepti skaniausius pyragus ir padovanoti. Jau vakarienės rengimas prasidėjo ir viskas gražiai sekasi. Prašome visų pasipirkt bilietus iš kalno, kad butų galima gauti tinkamą vietą. Apie vakarienę bus parašyta daugiau.

Reporteris J. W. G.

Požela, Jansa ir Zarynoff Laimėjo Ristynėse

Penktadienį, rugsėjo 7-tą, Industrijiniame Budinke, įvyko didelės ristynės, dalyvaujant pilnai svetainei žmonių. Ritose keturios ristikų poros. Karolis Požela paguldė savo oponentą, Dick Pierce, po 17:08 minutų ritimosi, nors j i s buvo sunkesnio svorio ir ilgesnis. Po 19 minutų ir 2 sekundų šiurpių ristynių Joe Jansa išmetė savo priešą, Bull Martin, už virvių ant žemės ir laimėjo, nes Martin nespėjo sugryžt į skaitytą laiką. Grafas Zarynoff, kurs jau prieš ilgą laiką nebuvo Worcestery, pergalėjo savo oponentą B. Stewart į 13 minutų ir 22 sekundas.

Ed Don George ką tik atlaikė savo karuną bekovodamas su švedu Malmbergu. Judviejų ristynės buvo gyvos per 90 minutų, bet išėjo lygiomis. **Rep.**

Gegužinė Leicestery

SLA. 57-ta kuopą rengia linksmą gegužinę, sekmadienį, rugsėjo 16-tą, Lukošiaus ukyje, Leicester, Mass. Gegužinė prasidės 12:30 valandą po pietų. Bus skanių valgių ir šaltų gėrymų. Kas svarbiausia, tai grajis gera orkestra. Galėsite pasišokt kiek kas norės.

Lietuvės ir lietuviai, maži ir dideli, nuoširdžiai kviečiam jus imti dalyvumą šiame parengime. Ypač 57-tos kuopos narių pareiga yra atsilankyt į savo parengimus. Taigi kviečiam savo brolius 318-tos ir 358-tos kuopos narius atsilankyti ir kartu pasilinksmint. **J. P.**

Susirinkimas

V.V. Sąjungos skyriaus susirinkimas įvyks ketvirtadienio vakare, rugsėjo 20-tą, Kliubo svetainėje, 12 Vernon gatvės.

Kadangi jau netoli spalio 9-ta, arba 14 metų sukakties kaip lenkai užgrobė Lietuvos sostinę Vilnių, tai tą dieną yra rengiamos prakalbos. O kad prisirengt prie tos dienos paminėjimo, yra šaukiamas V.V. Sąjungos susirinkimas. Visi V.V.S. nariai ir draugijų atstovai prašomi kuo skaitlingiausia susirinkti.

A. Janušionis, pirm.

Labdarybės Dr-gijos Susirinkimas

Labdarybės draugijos susirinkimas įvyks antradienio vakare, rugsėjo 18-tą. Prašome visų narių skaitlingai atsilankyti. Kviečiam worcesteriečius prisirašyti, nes turime dabar ir gerą pašalpinį skyrių. Pageidaujam, kad kuo daugiausia jaunimo atsilankytų, nes draugija užlaiko Maironio Parką, kuri yra geriausia ir linksmiausia vieta. **P. A.**

Išvažiavimas, Oxford, Mass.

Seneliu Pagelbos draugija rengia išvažiavimą, sekmadienį, rugsėjo 16-tą, Riverside Parke, Oxford, Mass. Gegužinės laike įvyks sporto programa, Worcesterio Lietuvių komanda su Oxfordo komanda loš "baseball". Bus ir kitų sportų, kumštynės, moterų ir vyrų lenktynės, bėgimo lenktynės, merginų, vaikinų ir vaikų lenktynės.

Laike išvažiavimo įvyks bilietų traukimas. Bilietai buvo išleisti antrojo apskričio prieglaudos namų. Taigi, turėsite progos išlaimėti radio, rankinį laikrodį, rašomos plunksnos setą, Apart to turėsime visokių skanių gėrymų ir užkandžių. Žodžiu sakant, busite visi patenkinti musų parengimu. Tikimės sulaukt daug svečių iš kitų miestų. Prašome visus Worcesterio žmones, senus ir jaunus atsilankyti ir imti dalyvumą sportuose ir laimėjimuose.

Kelrodis: — Reikia važiuoti Websterio keliu iki Oxfordo; o iš Oxfordo paimt vieškelį po kaire Sutton Ave.; privažiavus antrą gesolino stotį, kelias po dešine. Busai išeis nuo kliubo svetainės kaip 12:30 po-piet. Bilieto kaino 40c į abi puses.

Pikniko Rengimo Komisija

Margarieta Šebestienė Palaidota

Antradienį, rugsėjo 11-tą dieną, Margarieta Šebestienė, 41 metų, buvo palaidota iš savo namų 15 Blake gatvės. Užsibaigus bažnytinėmis apeigomis Šv. Kazimiero bažnyčioje, palaidota Notre Dame kapinėse.

Krikštynos

Sekmadienį, rugsėjo 16-tą, Šv. Kazimiero bažnyčioje bus pakrikštyta nauja Worcesterietė, Juozo ir Marijonos Žemaitaičių duktė, nuo 51 Mendon gatvės. Taigi šioji lietuvių kolonija padidėjo nauja lietuvaite, vardu Marijona Ona Žemaitaitė. Jos brolukai Juozukas ir Robertas sako, kad neduos niekam savo sesutės pavažinėt, jiem vieniem tik teks toji garbė. **Reporteris**

Ona Jerusevičienė Palaidota

Ona Štreimikiutė Jerusevičienė, 52 metų, nuo 33 Jefferson gatvės mirė trečiadienį savo namuose. Ji palieka savo vyrą Motiejų Jerusevičių, dvi dukteri Eleną ir Pranciškę Puzarienę: 2 sunu Antaną ir Joną, vieną anuką ir savo motiną Lietuvoje. Ji išgyveno Amerikoje 35 metus. buvo narė Marjos Vardo ir SLA. 57-tos kuopos.

Laidotuvės įvyko penktadienio ryte, 9-tą valandą, su iškilmingomis bažnytinėmis apeigomis, Šv. Kazmiero bažnyčioje. Atstovės nuo Marijos Vardo draugijos buvo: V. Struckienė, E. Pigagienė, P. Paulauskienė, K. Bublienė, O. Raulušionienė, J. Griskienė. Karstą nešė J. Ščiukas, Juozas Raulinaitis, Jonas Raulinaitis, J. Salasevčius, P. Milius ir F. Danford. Palaidota Švento Jono kapinėse.

Neatidėkit... Pirkit Savo KURĄ Dabar!

PAGARSĖJUSIOS READING
KIETOS ANGLYS

PEČIAUS	$14.25 tonas
RIEŠUTINIAI	$14.00 tonas
ŽIRNINIAI	$12.25 tonas
APVALIOS ANGLYS	$14.00 tonas

Pasirašykit Koksų Kainų Užtikrinimo Kontraktą

KOKSAI $12.50 tonas

Telefonuokite ar Rašykite
AMERICAN COAL COMPANY
124 GREEN STREET Worcester, Mass. DIAL 4-3261

PINIGŲ
DRABUŽIAMS
KNYGOMS
MOKINIMUI
IR
KITIEMS REIKALAMS

Pradėt Mokslo Metą

Jeigu jums truksta pinigų, kreipkitės prie musų, kad savo vaikus tinkamai prirengtumet pirma negu mokykla atsidaro. Mėnesinės mokestys bus sutvarkytos pagal jusų įneigas. Pašaukite, rašykite ar telefonuokite.

544 MAIN GATVĖS
NEW METHOD LOANS
Leidimas 210
TELEFONAS 5-3181

Hi-Test Range &

Millbury St. Coal & Ice
COMPANY
Tel. Dial 2-7387 — Dial 3-3631
Visokios Rušies Angliai
NAUJOS ANGLIJOS KOKSAI IR MĖLYNIEJI ANGLIAI, MUSŲ SPECIALIŠKUMAS
Aukštos Rušies Aliejus Pečiams ir Kurui
JONAS KIELA
441 Millbury St., Worcester, Mass.

Worcesterio Lietuvių Savitarpinis Paskolos Bankas.

Skoliname Pinigus, Išduodame paskolas ant lengvo išmokėjimo. Priėmame taupymo pinigus, užmokama nuošimtį;
Lietuviai, pinigų reikale, kreipkitės antrašu:
Worcester Lithuanian Credit Union
372 Millbury St. — Tel. 2-8186
Worcester, Mass.

Tenementas su Rakandais Parandavojimui

Penkių kambarių moderniškas tenementas, ant antro aukšto, gražiai ištaisytas, netoli Kelley aikštės. Randa labai pigi mažai ir švariai šeimynai. Informacijas gausite Amerikos Lietuvio Redakcijoje.

Ben. Mendelsohn
ADVOKATAS
390 Main St. Room 931-932
Worcester, Mass.
Tel. 5-3865 Res. 2-4233

F. A. Vaišnora, M. D.
(VEIKSNER)
LIETUVIS GYDYTOJAS
OFISO VALANDOS:
Nuo 10—12 ryte; nuo 2—4 dienos ir nuo 6—8 vakare
(Sekmadieniais sulig susitarimo)
Tel. 5-7810
96 Vernon G-vės, Worcestery

Dr. Jonas J. Žemaitis
4 LAFAYETTE GATVĖS
PASITARIMAS UŽDYKĄ
Aš išgydysiu ir prašalysiu visus nuospaudas (corns) ir kietumus (calluses) abiejų kojų už 75 centus. Nereikia paskirt laiką išanksto.
KOJŲ ARKŲ PARAMOS UŽ PRIEINAMAS KAINAS

MESSIER'S DINER
Pabandykit Pas Mus Sykį Pavalgyt ir Pasisvečiuot Naujai Įrengtuose Budelėse.
49 Millbury Gatvės

T. J. COONEY CO
PARINKTI ir IMPORTUOTI
Vynas — Degtinė — Alus
Pristatymas ir Patarnavimas už Dyką
Neskaitome už Alaus Dėžes
MES KALBAM LIETUVIŠKAI
Tel. Dial 2-9960
82 Millbury St. — Worcesteryje

— Sveikas gyvas brolau!
— Kur eisim?
— Na eisim pas Čėsną — girdėjau turi importoto gėrymo.
VILIAMAS ir ADOLFAS ČĖSNAI
90 Millbury Gatvės
Worcester, Mass.
Čia gausit išsigert importuotų gėrymų

MOTIEJUS A. ČIVINSKAS
Vienintėlis Lietuvių Graborius Worcestery

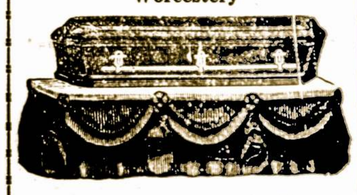

Patarnauju laidotuvėm ir išrandavoju automobilius įvairiems reikalams už prieinamiausią kainą. O 25 mylių atstume nuo Worcesterio, susisiekimo reikaluose, patarnauju už dyką. Kreipkitės— Tel. 5-5898
340 HARDING STREET

PERKAME
Lietuvos Laisvės Paskolos Bonus
Kreipkis
Amerikos Lietuvio Knygynas
Worcester, Mass. 14 Vernon St.